

**T.C
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK VE SAHNE SANATLARI ANABİLİM DALI
MÜZİK BİLİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**12-14 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN MÜZİĞE İLİŞKİN TUTUMLARI
İLE SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Esra GÜVEN

TEZ DANIŞMANI

Dr. İsmail Lütfü EROL

ANKARA - 2017

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 13 / 09 / 2017

Öğrencinin Adı, Soyadı : Esra Güven

Öğrencinin Numarası : 21510317

Anabilim Dalı : Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı

Programı : Müzik Bilimi Yüksek Lisans Programı

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı : Dr. İsmail Lutfi Erol

Tez Başlığı : 12-14 Yaş Grubu Çocukların Müziğe İlişkin Tutumu ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 64 sayfalık kısmına ilişkin, 21 / 08 / 2017 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 13'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar hariç
3. Beş (5) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:

Onay

13 / 09 / 2017

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad,

Dr. İsmail Lutfi Erol

.....

KABUL VE ONAY SAYFASI

Esra Güven tarafından hazırlanan 12-14 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN MÜZİĞE İLİŞKİN TUTUMLARI İLE SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Kabul (sınav) Tarihi: 07/09/2017

(Jüri Üyesinin Unvanı, Adı-Soyadı ve Kurumu):

İmzası

Jüri Üyesi : Dr. İsmail Lütfü Erol (Tez Danışmanı)-Başkent Üniversitesi

Jüri Üyesi : Prof. Melik Ertuğrul Bayraktarkatal-Başkent Üniversitesi

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Cenk Güray-Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../20....

Prof. Dr. Doğan TUNCER

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmada, 12-14 yaş grubu çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki belirlenmiş ve bazı değişkenlere göre çocukların müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleri incelenmiştir. Araştırmada var olan durumun belirlenmesine çalışıldığı için betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın alışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılında Ankara'nın farklı yaşam seviyesinde yaşamakta olan ve bu nedenle Altındağ, ankaya, Etimesgut, Mamak ve Yenimahalle merkez ilçelerinden seçilen 424 kız (%52,8) ve 379 erkek (%47,2) olmak üzere toplam 803 birey oluşturmaktadır. Araştırmada, çocukların müziğe ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği, sosyal beceri düzeylerini belirlemek amacıyla Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada toplanan verilerin analizinde SPSS 21 programından yararlanılarak frekans, yüzde, Pearson Momentler arpımı Korelasyon Katsayısı, t-testi, Tek yönlü varyans analizi ve Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir:

1. Çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, çocukların müziğe ilişkin tutumları arttıkça sosyal beceri düzeyleri de artmaktadır.
2. Çocukların Ankara'da yaşadıkları merkez ilçelere göre müziğe ilişkin tutumlarında anlamlı bir fark bulunurken, sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.
3. Çocukların cinsiyetlerine göre hem müziğe ilişkin tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Kızların müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleri erkeklerden daha yüksek bulunmuştur.
4. Çocukların yaşlarına göre hem müziğe ilişkin tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmuştur. 13 yaşındaki çocukların müziğe ilişkin tutumlarının 14 yaşındaki çocuklardan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer yandan 12 yaşındaki çocukların sosyal beceri düzeyleri 13 ve 14 yaşındakilere göre daha yüksek bulunmuştur.
5. Çocukların okullarındaki başarı algılarına göre hem müziğe ilişkin tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Akademik başarı algısı yüksek olan çocukların müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri

düzeyleri başarı algısı orta ve düşük olan çocuklara, akademik başarı algısı orta olan çocukların da düşük olanlara göre müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

6. Çocuklarının anne ve babalarının eğitim durumuna göre hem müziğe ilişkin tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.
7. Flüt ve melodika dışında bir müzik enstrümanı çalıp çalmamaya göre çocukların hem müziğe ilişkin tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bir müzik enstrümanı çaldığını belirtenlerin müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleri bir enstrüman çalmadığını belirtenlere göre daha yüksek bulunmuştur.
8. Herhangi bir müzik kursu alıp almama durumlarına göre çocukların hem müziğe ilişkin tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bir müzik kursu aldığını belirtenlerin müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleri müzik kursu almadığını belirtenlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müziğe ilişkin tutum, Müzik beğenisi, Sosyal beceri, 12-14 yaş grubu.

ABSTRACT

In this study, the relationship between music attitudes and social skill levels of 12-14 age group was determined and according to some variables, children's attitudes towards music and social skills levels were examined. Since the existing and current situation about the variables was tried to be determined, descriptive research model was used in the research. The participants included a total of 803 individuals 424 female (52.8%) and 379 male (47.2%) selected from six secondary schools in the districts of Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Mamak and Yenimahalle in Ankara during the academic year 2016-2017 form. In the study, the Scale of Attitude towards Music was used to determine children's attitudes towards music. Furthermore, the Social Skill Scale for Children was utilized to determine their social skill levels and Personal Information Form developed by the researcher were used to collect the related demographic information. In the analysis of the collected data, frequency, percentage, Pearson Moments Multiplication Correlation Coefficient, t-test, One way ANOVA and Tukey HSD test were used by means of SPSS 21 program in the study.

Findings obtained in the research can be summarized as follows:

1. There was a significant positive correlation between children's attitudes towards music and social skills levels. Accordingly, social attitudes increase as children's attitudes towards music increase.
2. A significant difference was found in the attitudes of children towards music according to the central districts they lived in Ankara, but no significant difference was found in their social skills levels.
3. A significant difference was found in both children's attitudes towards music and social skills levels according to their genders. Girls' attitudes towards music and social skills were found to be higher than boys'.
4. A significant difference was found in both children's attitudes towards music and social skills according to their age. It turns out that the attitudes of 13-year-olds to music are higher than those of 14-year-olds. On the other hand, the social skills of children aged 12 years were found to be higher than those aged 13 and 14 years.
5. A significant difference was found in both children's attitudes towards music and social skills according to their academic achievement perceptions. Children

with high academic achievement attitudes were found to have a higher level of attitudes towards music and social skills than children with medium and low achievement perceptions. Similarly, children with a medium academic achievement perception were observed to have a higher level of attitude toward music and social skill level than children with a low achievement perception.

6. There was no significant difference in children's attitudes towards music and social skills levels according to their parents' educational status.
7. According to whether to play a musical instrument different from flute and melodicas, there was a significant difference in children's attitudes towards music as well as social skills levels. Children who stated that they played a musical instrument were found to have a higher attitude towards music and social skill levels than children who indicated that they did not play an instrument.
8. There was a significant difference in children's attitudes towards music as well as their social skill levels according to whether they took any music courses or not. Children who said that they had a music course were found to have a higher attitude towards music and social skill levels than those who indicated that they did not attended a music course.

Key Words: Attitude towards music, Musical preferences, Social skill, 12-14 age group.

ÖNSÖZ

Bireyin yaşamında önemli bir yeri olan müzik, bireyin hem bireysel hem de toplumsal gelişimine katkı sağlayıcı bir özelliğe sahiptir. Müziği gerek dinleyerek, gerek söyleyerek ve gerekse bir müzik enstrümanı çalarak kullanmak ve müziksel etkinliklere katılmak, bireye hem müziğe yönelik olumlu tutumlar kazandırmada hem de onun sosyal becerilerini geliştirmede etkili olacaktır. Müziğe yönelik olumlu tutumlar geliştirmede yapılacak işlerden birinin, müziğe yönelik tutumu etkileyebilecek faktörleri belirlemek olduğu söylenebilir. Bu nedenle bu araştırmada, 12-14 yaş grubu çocuklarının müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleri çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Ayrıca çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek de amaçlanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçların, çocukların müziğe ilişkin olumlu tutumlar kazanmaları ve sosyal becerilerini geliştirmeleri için yapılacak müziksel etkinliklere katkı sağlaması umulmaktadır.

Araştırmanın her aşamasında ilgi ve desteğini gördüğüm danışman Hocam Dr. İsmail Lütfü Erol'a; yüksek lisans öğrenimim süresince bilgilerinden ve deneyimlerinden yararlandığım Başkent Üniversitesi Devlet Konservatuarı Hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının uygulanması için izin veren Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğüne, okullarında uygulamalarımı yaptığım okul yöneticisi ve öğretmenlere, ölçme araçlarını ilgi ve içtenlikle cevaplayan öğrencilere çok teşekkür ederim.

Araştırma verilerinin istatistiksel analizlerinde yardımını gördüğüm Araş. Gör. Ümre Kaynak'a; beni her zaman motive eden, destekleyen ve bu süreçte hep yanımda olan anneme, babama ve kardeşime teşekkürü bir borç bilirim.

Temmuz 2017

Esra Güven

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
TABLolar LİSTESİ	ix
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1. Problem Durumu	1
2. Araştırmanın Amacı	8
3. Araştırmanın Önemi	9
4. Sayıtlar	9
5. Araştırmanın Sınırlılıkları	9
6. Tanımlar	10
Tutum	10
Sosyal Beceri:	10
BÖLÜM 2	11
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	11
1. Müziğe İlişkin Tutum ve Görüşlerle İlgili Araştırmalar	11
2. Sosyal Beceriyle İlgili Araştırmalar	20
BÖLÜM 3	28
YÖNTEM	28
1. Araştırma Modeli	28
2. Çalışma Grubu	28
3. Veri Toplama Araçları	32
3.1. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu	32
3.2. Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği	32
3.3. Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği	33
4. Verilerin Toplanması	33
5. Verilerin Çözümlemesi	34
BÖLÜM 4	35
BULGULAR	35

1. Müziğe İlişkin Tutum İle Sosyal Beceri Düzeyi Arasındaki İlişki	35
2. Araştırmada Ele Alınan Değişkenlere Göre Çocukların Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri.....	36
2.1. Çocukların Yaşadıkları İlçelere Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri	36
2.2. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri	39
2.3. Çocukların Yaşlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri	40
2.4. Çocukların Okuldaki Başarı Algılarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri	42
2.5. Çocukların Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri	45
2.6. Çocukların Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri	46
2.7. Çocukların Bir Müzik Enstrümanı Çalıp Çalmama Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri	48
2.8. Çocukların Bir Müzik Kursu Alıp Almama Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri	49
BÖLÜM 5.....	50
TARTIŞMA VE YORUM	50
1. Müziğe İlişkin Tutum İle Sosyal Beceri Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Dayalı Bulguların Tartışma ve Yorumu	50
2. Araştırmada Ele Alınan Değişkenlere Göre Çocukların Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu	51
2.1. Çocukların Yaşadıkları İlçelere Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu	51
2.2. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu	53
2.4. Çocukların Okuldaki Başarı Algılarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	55
2.5. Çocukların Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu	56

2.6. Çocukların Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu	57
2.7. Çocukların Bir Müzik Enstrümanı Çalıp Çalmama Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu	58
2.8. Çocukların Bir Müzik Kursu Alıp Almama Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu	59
BÖLÜM 6.....	61
SONUÇ VE ÖNERİLER	61
KAYNAKÇA	65
EKLER	73
EK-1: ÖĞRENCİ KİŞİSEL BİLGİ FORMU	74
EK-2: MÜZİĞE İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ.....	75
EK-3: Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği Kullanım İzni.....	76
EK-4: SOSYAL BECERİ ÖLÇEĞİ	77
EK-5: Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Kullanım İzni.....	78
EK- 6: Ölçeklerin Uygulanması İçin Gerekli Resmi İzin Yazıları.....	79

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Grubunun İlçelere Göre Sayı ve Yüzdeleri.....	29
Tablo 2. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Sayı ve Yüzdeleri.....	29
Tablo 3. Çalışma Grubunun Yaşa Göre Sayı ve Yüzdeleri.....	29
Tablo 4. Çalışma Grubunun Akademik Başarı Algısına Göre Sayı ve Yüzdeleri	30
Tablo 5. Çalışma Grubunun Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Sayı ve Yüzdeleri.....	30
Tablo 6. Çalışma Grubunun Babalarının Eğitim Durumuna Göre Sayı ve Yüzdeleri	31
Tablo 7. Çalışma Grubunun Enstrüman Çalıp Çalmamaya Göre Sayı ve Yüzdeleri.....	31
Tablo 8. Çalışma Grubunun Müzik Kursu Alıp Almamaya Göre Sayı ve Yüzdeleri.....	31
Tablo 9. Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinden Alınan Puanlarla Sosyal Beceri Ölçeğinden Alınan Puanlar Arasındaki İlişki	36
Tablo 10. Yaşanılan İlçeye Göre Çocukların Müziğe İlişkin Tutum Ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları Ve Standart Sapmaları.....	37
Tablo 11. Yaşanılan Yere Göre Müziğe İlişkin Tutum Ve Sosyal Beceri Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	38
Tablo 12. Yaşanılan Yere Göre Müziğe İlişkin Tutum Puanlarının Tukey Testi Sonuçları	39
Tablo 13. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Müziğe İlişkin Tutum Ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve t Değerleri.....	40
Tablo 14. Çocukların Yaşlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum Ve Sosyal Beceri . Puanlarının Aritmetik Ortalamaları Ve Standart Sapmaları	40
Tablo 15. Yaşa Göre Müziğe İlişkin Tutum Ve Sosyal Beceri Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	41
Tablo 16. Yaşa Göre Müziğe İlişkin Tutum Puanları ile Sosyal Beceri Puanlarının Tukey Testi Sonuçları.....	42
Tablo 17. Çocukların Akademik Başarı Algılarına Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları Ve Standart Sapmaları.....	43
Tablo 18. Akademik Başarı Algısına Göre Müziğe İlişkin Tutum Ve Sosyal Beceri Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	43
Tablo 19. Akademik Başarı Algısına Göre Müziğe İlişkin Tutum Puanları ile Sosyal Beceri Puanlarının Tukey Testi Sonuçları	44
Tablo 20. Çocukların Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum Ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları Ve Standart Sapmaları.....	45

Tablo 21. Çocukların Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum Ve Sosyal Beceri Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	46
Tablo 22. Çocukların Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum Ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları Ve Standart Sapmaları.....	47
Tablo 23. Çocukların Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum Ve Sosyal Beceri Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	48
Tablo 24. Çocukların Bir Müzik Enstrümanı Çalıp Çalmama Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum Ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değerleri.....	48
Tablo 25. Çocukların Bir Müzik Kursu Alıp Almama Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum Ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değerleri.....	49

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sayıltılar, sınırlılıklar ve tanımlar verilmiştir.

1. Problem Durumu

Müzik bir veya birden fazla insan veya çalgı sesinin tek başına veya birbirleriyle belirli bir düzenle, birbirini takip eden melodi ve ritimle, olumlu ya da olumsuz estetik duygu oluşturacak şekilde bir araya getirilmesidir (Uslu, 2006, s. 1). Müzik, duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belirli bir amaç ve yöntemle belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütündür (Uçan, 2005, s. 10). Müziğe ilişkin bu tanımlardan, müziğin bireysel veya toplulukla yapılan bir faaliyet olduğu ve bireyde estetik duyguları geliştirdiği anlaşılmaktadır. Uçan (2005), müziğin insan yaşamındaki işlevlerini bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel işlevler olmak üzere beş grupta toplamıştır. Müziğin bireysel işlevleri olarak bireyin dengeli ve doyumlu, sağlıklı ve başarılı, duyarlı ve mutlu olması için bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yapıları üzerinde olumlu izler bırakması vurgulanırken, toplumsal işlevleri olarak da birey ile toplum arasında anlaşma, paylaşma, kaynaşma, işbirliği, birleşme ve bütünleşme sağlanmasında müziğin oynadığı roller vurgulanmaktadır. Buradan müziğin bireyin hem kişisel gelişiminde hem de toplumsal gelişimi ve ilişkilerinde önemli bir yerinin olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle öncelikle bireye müziğe ilişkin olumlu bir tutum kazandırılması bireyin bireysel ve toplumsal gelişimine katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Bunların yanı sıra kişiliğin oluşumu ve şekillenmesinde önemli bir yeri olan çocukluk yıllarında çeşitli sanat etkinlikleri çocukların zihinsel, psikomotor, duygusal ve sosyal gelişimlerine olumlu katkılarda bulunur. Bu sanat etkinlikleri arasında kuşkusuz müziğin önemli bir yeri vardır. Yaşamın bir parçası olan müziğin bireyler üzerindeki etkisi sadece bireylerin müziksel gelişimleri ile sınırlı değil, müziğin genel akademik gelişim, fiziksel gelişim, sosyal gelişim ve kültürel gelişim gibi birçok farklı gelişim alanlarına etki sağlayıcı bir yönü de vardır (Kılıç, 2016). Eğitimde müziğin kullanımı, çocukların zihinsel

ve ruhsal yönden dengeli yetişmesinde etkili olan ender katkılardan birini oluşturur. Bu nedenle çocuk eğitiminde müziğe yer verilmesi nitelikli bireylerin gelişmesini sağlamada oldukça önemlidir (Ergen ve Bilen, 2010). Müziği gerek dinleyerek gerek söyleyerek gerekse enstrüman kullanarak etkinliklere katılan, müziğe dönük olumlu tutum gösteren çocuk kişisel ve sosyal yönden daha olumlu bir gelişim gösterir.

Tutum, bireyin kendi dünyasının bir yönüyle ilgili güdülenme, algılama, coşku ve tanıma süreçlerinin devamlı bir örgütlemesidir. Tutumlar organize olmuş uzun süreli duygu, inanç ve davranış eğilimleridir (Cüceloğlu, 1991, s. 84). Tutum, bireyin bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını oluşturan bir eğilimdir (Kağıtçıbaşı, 1998, s.84). Tutum terimi, sosyal psikolojide genel olarak “bir bireye atfedilen ve onun psikolojik bir nesneye ilişkin düşünce, duygu ve davranışlarını organize eden bir eğilime işaret etmek için kullanılmaktadır. Tutumlar kendileri gözlenemeyen, fakat gözlenebilen davranışlara yol açtığı varsayılan bazı eğilimlerdir (Kağıtçıbaşı, 2010:110). Tutumların bazı özellikleri aşağıda verilmiştir (Kocaarslan, 2009):

1. Tutumlar doğuştan gelmez, yaşanılarak kazanılır.
2. Tutumların belirli bir süre devam etme özelliği vardır.
3. Tutumlar birey ve nesne arasında düzenli bir ilişki kurulmasını sağlar ve aynı zamanda bireyin çevresini anlamasına yardımcı olurlar.
4. Tutumlar olumlu ya da olumsuz davranışlara yol açabilir.

Tutumların oluşmasını etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Aydın (1987:298) bu faktörler arasında kitle iletişim araçlarını, tutum nesnesi ile olan kişisel deneyimleri, akran, anne-baba ve öğretmen etkisi gibi faktörleri saymaktadır. Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar’a (2016) göre de tutumların edinilmesini; bireylerin deneyimleri, çevre ve kitle iletişim araçları etkilemektedir. Bu faktörler göz önünde bulundurulduğunda müziğe ilişkin tutumların gelişmesinde bu faktörlerin etkili olabileceği söylenebilir. Örneğin günümüzde özellikle internet, televizyon, sosyal medyada yayınlanan ve paylaşılan müzik, bireylerin olumlu ve olumsuz tutum geliştirmelerine neden olabilir. Müzik ve enstrümanla ilgili kişisel deneyimler ve yaşantılar, bireyin akran, anne, baba öğretmen gibi sosyal çevresindeki kişilerin müzikle ilgili tutum ve davranışların bireyin müziğe karşı tutumunu etkileyebilir.

Müziğe ilişkin tutumlar konusunda yapılan araştırmaların sonuçları; tutumla akademik başarı (Erol, 1988; Öztöpalan, 2007; İnceel, 2011; Wanjala, 2011; Varış ve Cesur, 2012), özgüven ve motivasyon (Kocaarslan, 2009), bir müzik aleti çalma (Brown, 1986; Uluocak ve Tufan, 2011; Afacan ve Özgür, 2016), evdeki müziksel ortam (Denac, 2008; Özmenteş, 2012), ailenin eğitim düzeyi (Nacakcı, 2006; Koca, 2013; Umuzdaş ve Umuzdaş, 2015), ailenin sosyo ekonomik düzeyi (Babacan, Babacan ve Pirgon, 2011) ve devam edilen okul türü ve sınıf düzeyi (Saruhan ve Deniz, 2011) arasında ilişkiler olduğunu ortaya koymaktadır.

Konuyla ilgili yapılan literatür çalışmasında müziğe ilişkin tutumla bazı değişkenler arasındaki ilişkinin incelendiği, ancak müziğin önemli işlevlerinden biri olan toplumsal işlev ve sosyal beceri ilişkisinin pek ele alınmadığı görülmektedir. Oysa müziğe ilişkin olumlu tutumlar ve müzik etkinlikleri bireyin sosyal becerilerinin gelişiminde etkili olabilir. Bu nedenle müziğe ilişkin tutumla sosyal beceri ilişkisinin incelenmesinde yarar görülmektedir. Kaplan'a (2013) göre, toplumsal bir varlık olan insan, sosyal çevresiyle iletişim için geliştirdiği sözcüklere, sesler aracılığıyla duygularını, düşüncelerini, deneyimlerini anlatan değişik anlamlar yükleyerek müziğin temel yapısını oluşturur. Bu bağlamda bireyin müziğe ilişkin tutumu ile sosyal becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi Müzikoloji (Müzik Bilimi) alanına katkı sağlayacaktır. Çünkü Uslu'ya (2006) göre müzikoloji, insan-müzik olgusuyla ve müziği ilgilendiren bütün konularla ilgilenen bir bilim dalıdır. Bu nedenle bireyin müziğe ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve müziğe ilişkin tutumla sosyal beceri ilişkisinin incelenmesi, müzik biliminin araştırma ve inceleme konuları arasında sayılabilir.

Sosyal beceri; bireyleri sosyal ortamlarda yeterli bir şekilde davranabilmelerini sağlayan gülümseme, etkileşimi başlatma, problem çözme becerilerini kullanabilmek gibi belirli yeteneklerdir (Howing ve diğ., 1990, akt. Tosun Sümer, 2008). Günlük yaşamda zaman zaman bireyler kendilerini yeterince ifade edememekten ya da başkalarını doğru anlamamaktan dolayı bir takım sorunlar yaşayabilmektedirler. Karşılaşılan problemleri çözmek ya da etkili ve doğru kararlar almak zorunda kaldığında kişiler bazen kendilerini çaresiz hissedebilmektedirler. Ayrıca sosyal bir varlık olan insan başkaları tarafından onaylanmak istemektedir. Tanımlanan bu tür güçlüklerin üstesinden gelebilmek için bir takım becerilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu becerilere sosyal beceriler denir (Şahin, 2008,

218). Sosyal beceri, bireyin başkalarıyla başarılı bir şekilde etkileşimde bulunmasına olanak sağlayan davranışlardır (Bacanlı,1999). Sosyal beceriler, bireyin toplum içerisinde diğerleriyle olumlu etkileşim kurmasını sağlayan davranışlardır (Önalın Akfırat, 2006). Bireyin, öğrenerek kazandığı olumlu davranışların tamamı, sosyal beceriler olarak tanımlanır (Makar, 2016). Matson ve Rivet sosyal beceriyi, çevreye uyumu sağlama ve uygun iletişim yolları kullanarak başkalarıyla yaşanabilecek sözel ya da sözel olmayan çatışmalarla başa çıkabilme becerisi olarak tanımlamaktadırlar (Akt. Bahadır, 2011). Tosun Sümer (2008) de, sosyal becerileri kişinin, sosyal görevlerini yeterli şekilde yerine getirebilmesini sağlayan özel yetenekler olarak belirtmektedir. Bu tanımlara bakıldığı zaman sosyal beceri, gözlenebilir ve gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal öğeleri içeren, bireyin diğer insanlarla karşılıklı ve sağlıklı ilişkiler kurmasını sağlayan ve öğrenilebilir davranışlar olarak ortaya çıkmaktadır. Ağbuğa (2016) da sosyal beceri davranışları olarak, insanlarla iyi ilişkiler kurma, toplum kurallarına uygun davranışlar sergileme, bir işi başarmak için gerekli olan bilişsel, duygusal, sözel ya da sözel olmayan davranışları belirtmektedir. Chadsey-Rusch'a göre, sosyal becerilerin beş temel özelliği şunlardır: 1- Sosyal beceriler bireyin içinde yaşadığı toplumun sosyal kurallarına bağlı olan, bireylerin sosyal ortamlarda olumlu ya da nötr tepkiler almalarını sağlayan becerilerdir. 2- Sosyal beceriler öğrenilmiş davranışlardır. 3- Sosyal beceriler bir amaca yöneliktir. 4- Sosyal beceriler duruma özgüdür ve sosyal ortamlara göre farklılaşır. 5- Sosyal beceriler gözlenebilen becerilerin yanı sıra gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal elemanlardan oluşmaktadır (Akt. Bahadır, 2011).

Sosyal beceri konusunda yapılan araştırmaların sonuçları; çocukların sosyal beceri düzeylerinin; cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne-baba eğitimi ve mesleği, kardeş sayısı, akademik başarı, sosyo-ekonomik düzey ve yaşadıkları yer değişkenleri, eve sürekli yayın alınıp alınmaması (Erdoğan, 2002; Akkuş, 2005; Şad, 2007; Dermez, 2008; Coşkun, 2011; Yurdakavuştu, 2012; Duran, Çeliköz ve Topaloğlu, 2013; Durualp, 2014), benlik saygısı (Yiğit ve Yılmaz, 2011; Heyworth, 2013), özyeterlik (Balyan,2009), eğitsel oyun (Gülhan, 2012), medya okuryazarlığı (Aktı, 2011), öz kavramı düzeyi (Cerrahoğlu, 2002), ebeveynlerinin sosyal kaygıları (Tosun Sümer, 2008), kişilik özelliği (Şaşkın, 2010), işbirliğine dayalı öğrenme (Bahadır, 2011), ders başarıları (Keskin, 2007), spor yapan ve yapmayan öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri (Arslanoğlu, 2010; Çiriş, 2014) arasında ilişkiler olduğunu ortaya koymaktadır.

Sosyal beceri konusunda yukarıda belirtilen araştırmaların bulguları, bireyin sosyal beceri düzeyi ile bazı değişkenler arasında ilişkinin olduğunu göstermektedir. Bu konudaki literatürde sosyal beceri ile müziğe ilişkin tutum arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara pek rastlanılmamaktadır. Oysa sosyal beceri birçok değişkenden etkilenebileceği gibi, müziğe ilişkin tutumdan ve müzikle ilgili etkinliklerden de etkilenebilir. Çocukların, müziksel etkinliklerle grup çalışmalarına katılarak kendilerini ifade etmeleri onların sosyalleşmesinde olumlu etki yaratacaktır. Örneğin grupla söyleme etkinliği; çocuğun sesini kullanmasını ve denetlemesini sağlayacağı, uyum becerilerini geliştirebileceği, işbirliği yapma becerisi kazandıracığı bir etkinlikken; bireysel çalgı çalması ise; çocuğun kendi enerjisini olumlu yönlendirebileceği, kişisel doyum sağlayabileceği ve ritim-ezgi duygusunu geliştirebileceği türden bir etkinliktir (Bebek, 2007). 12-14 yaş dönemindeki çocukların katılacağı sanat ve müzik etkinlikleri onların o dönemde sahip olması gereken sosyal becerileri kazanmalarına katkı sağlayacaktır. Akkök (1999) bu çağdaki çocukların sahip olması gereken sosyal beceriler olarak; ilişkiyi başlatma ve sürdürme, grupla bir işi yürütme becerisi, duygulara yönelik beceriler, saldırgan davranışlarla başa çıkmaya yönelik beceriler, stres durumlarıyla başa çıkma becerileri, plan yapma ve problem çözme becerilerini belirtmektedir. Belirtilen bu becerilerin gelişmesinde kuşkusuz müzik etkinliklerinin önemli bir yeri olacaktır. Müzik etkinlikleri ile çocuk kendini ve duygularını ifade etme, başkaları ile iletişim kurma, grupla uyumlu çalışabilme özelliklerini kazanmanın yanında bu etkinlikler sayesinde saldırganlıktan ve stresten uzak durma gibi bir avantaja da sahip olacaktır.

Müzik ve müzik etkinliklerinin çocuklara yukarıda belirtilen becerileri ve özellikleri kazandırmadaki katkılarının yanında, çocuğun psiko-motor, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimine de katkı sağlayacağı beklenir. Çocuğun ya da bireyin gelişim sürecine paralel olarak müziksel gelişim sürecinden de söz edilebilir. Çocuklardaki müziksel gelişim, çok yönlü ve çok boyutlu bir bütünlük göstermektedir. Bu bütünlük içinde çocukların ilköğretim çağına geldiklerinde müziksel devinme, müziksel işitme, müziksel söyleme, müziksel çalma ve müziksel beğenme davranışları sergiledikleri görülmektedir (Uçan, Yıldız ve Bayraktar, 1999). Örneğin müziksel gelişim dönemlerinden 9-12 yaşlarını kapsayan dönem müziksel gelişim açısından kritik dönem olarak adlandırılmaktadır. Bu dönem, müzik bilimcileri ve eğitimcileri tarafından müziksel güçlerin biçimlendirilmesi için önemli bir dönem olarak görülmektedir. 12-13 yaşlarında ise müziksel gelişimde

bireysel farklılıklar görülmeye başlamaktadır. Bu nedenle bu dönemdeki müziksel etkinliklerde bireysel farklılıkların dikkate alınması gerekmektedir (Özdemir ve Yıldız, 2010).

Bu araştırmada çalışma grubu olarak alınan 12-14 yaş grubu gelişimsel olarak çocukluktan ergenliğe geçişin başladığı yaşlardır (Senemoğlu, 2013; Erkan, 2011;). Bazı gelişim psikolojisi kaynaklarında (Santrock, 2011; Çelikkol, 2012; Kılıç, 2013) da bu yaş grubu “erlilik” dönemi ya da “ön ergenlik” yani ergenliğin başlangıcı, ergenliğe hazırlık dönemi olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişim bakımından hızlı ve önemli değişimler yaşanmaktadır.

12-14 yaş grubunun fiziksel ve psiko-motor gelişim özelliklerine bakıldığında, bu dönem hızlı fiziksel ve fizyolojik değişimlerin görüldüğü bir dönemdir. Eller, ayaklar, kollar ve bacaklarda büyüme ve gelişmeler gözlenir. Ağırlık ve boyda artış olur. Büyük ve küçük kaslar boyut yönünden büyür (Senemoğlu 2013; Kılıç 2013). Ayrıca bu dönemde ergenin kas koordinasyonu ve beceri düzeyi de artış gösterir. Çocukların bedensel açıdan enerjik oldukları bu dönemde enerjilerini bir alana kanallandırmaları gerekmektedir (Yarımkaya, 2013). Bu yaş grubundaki çocuklar için müziksel etkinlikler onlarda el ve göz koordinasyonu, ritim, sembollerini tanıma, dikkat geliştiren bir nitelik de taşır (Gün, Duru, Demirtaş 2016). Platon’un (M.Ö. 4.yy) Cumhuriyet adlı eserinde, gençlerin bedenleri için jimnastiğe ve ruhları için müziğe ihtiyaç duydukları belirtilmektedir (Erdem 2011). Bu nedenle bu dönemde müziksel etkinlikler ergenlerin psiko-motor becerilerinin gelişimine katkı sağladığı gibi kendilerini psikolojik olarak iyi hissetmelerini de sağlayacaktır.

Bilişsel gelişim bakımından 12-14 yaş grubu Piaget’in bilişsel gelişim evrelerinden soyut işlemler dönemindedir. Bu dönemde soyut kavramlar üzerinde işlem yapabilme, soyut düşünme, sistematik ve mantıksal düşünme, problem çözebilme, çıkarımlarda bulunabilme becerileri gelişmektedir (Özbay, 2011). Bu dönemdeki müziksel etkinlikler çocukların sayısal ve uzaysal zekâlarını arttırmakta, soyut ve somut kavramlar arasında ilişki kurma ve problem çözme becerilerine olumlu etki etmektedir. Bununla birlikte müziksel etkinlikler, çocukların dikkatlerini arttırmakta ve yaratıcı düşüncelerini geliştirmektedir (Gün, Duru, Demirtaş 2016). Müzikle ilgilenen ergenlerin bilişsel gelişimlerinde öğrenme açısından müzikle ilgilenmeyenlere göre daha iyi durumda

oldukları, soyut düşünme yeteneği bakımından daha gelişmiş oldukları, bilgiyi işleme sürecinde daha hızlı oldukları ve yaratıcı fikirler ileri sürebilme özelliğine sahip oldukları belirtilmektedir (Oral, 2004). Bu konudaki çalışmalar müzikolojinin “Bilişsel Müzikoloji” olarak adlandırılan dalıyla ilgilidir. Leman’a göre bilişsel müzikoloji, müziğin insan beyninde hangi alanlarda etkileştiğini araştıran, müzik dinleme, hayal etme, bellekte tutma, öğrenme ve bağlantı kurma gibi karmaşık süreçleri inceleyen müzikoloji dalıdır (Akt: Özmenteş, 2006). Bu bakımdan belli dönemlerdeki müzik tutumu ve becerilerinin incelenmesi, müzikolojinin “Bilişsel Müzikoloji” dalına katkı sağlayacaktır.

Diğer yandan Howard Gardner tarafından öne sürülen çoklu zekâ anlayışında sekiz zekâ alanından biri olan müziksel-ritmik zekâ alanının ortaya çıkarılması ve geliştirilmesinde de müziksel etkinliklerin önemli bir yeri vardır. Müziksel zekâsı yüksek olan bireylerin, müziksel kulağı gelişmiş, güzel şarkı söyleyebilme, müzik aleti çalabilme ve müzik dinleyerek çalışmayı tercih etme gibi özellikleri bulunmaktadır (Kılıç, 2013). Bu özelliklerin erken keşfedilip müziksel etkinliklerle geliştirilmesi bireyin müziksel zekâsının gelişimine katkı sağlayacaktır. Erken yaşlarda müziksel yeteneği keşfedilenlerden biri olarak Mes’ud Cemil ya da Tanburi Cemil olarak bilinen müzik üstadı örnek gösterilebilir. Uğur Dermen’in “Mes’ud Cemil-Tanburi Cemil’in Hayatı” adlı eserinde Tanburi Cemil’in 10-12 yaşlarında müzik yeteneğinin görüldüğünden söz edilmektedir (Akt. Kılıç, 2013). Bu konuda diğer bir örnekte Münir Nurettin Selçuk’tur. On iki yaşında müzik yeteneğinin gelişmesine ortam hazırlayan sanatsever bir ailede büyüyen sanatçı Münir Nurettin Selçuk, Kadıköy Numune Mektebinde Ortaöğrenimini sürdürürken, Darü’l Feyz-i Musiki Cemiyetine çağrılır. Münir Nurettin bir yandan bu dernekte yetişirken, bir yandan da dönemin en ünlü hocalarından ders almıştır (Kılıç, 2013). Müziksel zekâsı gelişmiş bir diğer örnek kişi de Beethoven’dır. O, 12 yaşında bir piyano eseri hazırlamış, 13 yaşında orkestra çembalucu ve eşlikçi olmuş, 14 yaşında saray orgculuğuna getirilmiştir (Kılıç, 2013). Bu örnekler müziksel zekânın bireyin gelişimindeki önemini vurgulamasının yanında bu yeteneğin sergilenmesi bakımından 12-14 yaş döneminin önemli olduğunu göstermektedir.

Psiko-sosyal gelişim açısından ise erinlik dönemi (12-14 yaş), Erikson’un psiko-sosyal gelişim kuramında “kimlik kazanmaya karşı kimlik karmaşası” şeklinde adlandırılan dönemin başlangıcıdır. Bu dönem ergenin kendi kimliğine yönelik “Ben

kimim? , Nelere inanıyorum? , Ne işler yapacağım ve ne olacağım?” gibi soruları sorduğu dönemdir (Ergene, 2011). Ergenler müziği bir mesaj vermek, kendilerini göstermek, kimliklerini ortaya koymak ve ne şekilde tanınmak istedikleri mesajını vermek için kullanabilirler. Bu nedenle müzik ergenler için bir iletişim aracı olarak görülebilir (Erdem 2011). Cross’a göre müzik, çocukların sosyalleşmesinde önemli bir rol oynamakta ve onların sosyal etkileşimlerinde bir aracı görevi görmektedir (Akt. Özdemir, G. ve Yıldız, G. 2010). Müzik, bireyin kendini ifade etmesinin bir yolu olabilir. Birey gerek bir müzik enstrümanı çalarken gerekse bir şarkı veya türküyü seslendirirken kendi özelliklerinin de farkına varmaktadır. Müziksel bir yaşantı geçirmek ve müziksel etkinliklerde bulunmanın gençlerin kendilerine güvenlerini arttıracak ve özgüvenlerini geliştireceği belirtilmektedir (Apaydınlı, 2012).

Bu çalışmada 12-14 yaş grubu çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesinin yanında, çocukların hem müziğe ilişkin tutumları hem de sosyal beceri düzeyleri bazı değişkenlere (yaşanılan yer, cinsiyet, yaş, okulda algılanan başarı, anne-babanın eğitim durumu, enstrüman çalıp çalmama, müzik kursu alıp almama) göre incelenmek istenmektedir. Bu çerçevede belirlenen araştırmanın amacı ve alt problemleri aşağıda belirtilmiştir.

2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile 12-14 yaş grubu çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmış ve bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

1. 12-14 yaş grubu çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. 12-14 yaş grubu çocukların müziğe ilişkin tutumları; yaşanılan ilçe, cinsiyet, yaş, okulda algılanan başarı, anne ve babanın eğitim durumu, herhangi bir müzik enstrümanı çalıp çalmama ve müzik kursu alıp almama değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. 12-14 yaş grubu çocukların sosyal beceri düzeyleri; yaşanılan ilçe, cinsiyet, yaş, okulda algılanan başarı, anne ve babanın eğitim durumu, herhangi bir müzik

enstrümanı çalıp çalmama ve müzik kursu alıp almama değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın, 12-14 yaş grubu bireylerin, müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını ortaya koymayı amaçladığı daha önce belirtilmişti. Ayrıca bu çalışma ile çocukların, müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenlere (yaşanılan ilçe, cinsiyet, yaş, okulda algılanan başarı, anne-babanın eğitim durumu, bir müzik aleti çalıp çalmama ve müzik kursu alıp almama gibi) göre incelenmesi de amaçlanmaktadır. Bu amaçlarla yapılacak çalışma ile hem müziğe ilişkin tutum ile sosyal beceri arasındaki ilişkinin düzeyi ortaya konulmuş, hem de çocukların müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeylerini etkileyen faktörler belirlenmiş olacaktır. Bu yönüyle araştırmada elde edilecek bulgular bu yaş grubundaki bireylerin müziksel gelişimlerine ve eğitimlerine yönelik yapılacak çalışmalara katkı sağlamış olacaktır. Konuyla ilgili yapılan literatür taramasında 12-14 yaş çocuklarının müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeylerini birlikte ele alıp inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırma bu yönüyle de müzik bilimi literatürüne katkı sağlamayı hedeflemektedir.

4. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan 12-14 yaş grubu çocukların, veri toplama araçlarını yanıtlarken içtenlikle cevap verecekleri beklenmektedir.
2. Müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri, bilimsel olarak ölçülebilen kavramlardır.
3. Bu araştırmada kullanılan ölçme araçları, ölçtükleri özellikler bakımından geçerli ve güvenilirlerdir.

5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 12-14 yaş grubundaki bireyler üzerinde yürütülmüştür. Bu gruptaki bireyler yaş grubunun özelliği nedeniyle ortaokul öğrencisidir. Bu nedenle bu araştırma, 2016–2017 eğitim-öğretim yılı ikinci dönemde Ankara il genelinde Milli Eğitim

Bakanlığına bağılı ortaokullar arasından random yöntemi ile seçilen altı ortaokulda öğrenim gören 12-14 yaş aralığı çocuklarla sınırlıdır. Bu araştırmanın sonuçlarının genellenebilirliğı, araştırma grubunu oluşturan 12-14 yaş grubuyla, veri toplama araçları olarak kullanılan Müziğı İlişkin Tutum Ölçeğı ve Sosyal Beceri Ölçeğinin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

6. Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan bazı temel kavramlar aşağıda belirtildiğı şekilde tanımlanmıştır.

Tutum: Tutum, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve güdülerine (motivation) dayanarak örgütlediğı zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir (İnceoğlu, 2010).

Sosyal Beceri: Sosyal beceri; bireyleri sosyal ortamlarda yeterli bir şekilde davranabilmelerini sağlayan gülümseme, etkileşimi başlatma, problem çözme becerilerini kullanabilmek gibi belirli yeteneklerdir (Howing ve diğ., 1990, Akt. Tosun Sümer, 2008).

BÖLÜM 2

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, önce müziğe ilişkin tutum ve görüşlerle ilgili araştırmalar, sonra da sosyal beceriyle ilgili araştırmalar alanla ilgili literatür taranarak incelenmiş ve araştırmalar kronolojik sıraya göre özetlenerek verilmiştir. Ayrıca incelenen araştırmalarla ilgili bir değerlendirme yapılmıştır.

1. Müziğe İlişkin Tutum ve Görüşlerle İlgili Araştırmalar

Araştırma kapsamında müziğe ilişkin tutum ve görüşlerle ilgili incelenen araştırmalar, ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalarla sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda incelenen araştırmalar aşağıda kronolojik sırayla ele alınıp özetlenmiştir.

Bu konuda incelenen araştırmalardan Erol'un (1988) araştırmasında, ortaöğrenim öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri ile müziğe ilgi düzeyleri arasındaki ilişkiniyi belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma toplam 240 ortaöğrenim öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada soruları araştırmacı tarafından hazırlanmış bir anket uygulanmıştır. Anket uygulanan öğrencilerin akademik başarıları da belirlenmiştir. Araştırma sonunda, ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri ile müziğe ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Akademik başarı düzeyleri yüksek olan öğrencilerin müziğe ilgi düzeyleri, akademik başarı düzeyleri düşük olan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.

Brown'un (1986) "Öğretimin İlk Yılı Süresince Enstrümanlı Müzik Eğitime Yönelik Öğrenci Tutumu" adlı doktora tezi kapsamında yapılan çalışma şu temel amaçlara yöneliktir: 1. Enstrümanlı müzik eğitime yeni başlayanların enstrümanlı müziğe yönelik tutumu ve ilk yıl süresince tutumlardaki değişiklikleri belirlemek, 2. Öğrenci tutumları, müzik yeteneği ve müzik başarısı arasındaki ilişkileri belirlemek, 3. Kurs başlangıç yaşının öğrenci tutumuna etkisini ortaya koymak, 4. Anne-babanın enstrümanlı müzik eğitime yönelik tutumunu belirlemek, 5. Anne-babaların ve öğretmenlerin çocuğun tutumuna yönelik algılarıyla çocuğun gerçek tepkilerini karşılaştırmaktır. Çalışma,

Canada'nın Alberta şehrindeki dört okuldan 4. sınıftan 7. sınıfa kadar olan çocuklardan oluşturulan 412 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. 4. sınıftan 17, 5. sınıftan 201, 6. sınıftan 27 ve 7. sınıftan 167 öğrenci çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışma, öğretimin başı olan Eylül ayından (1991) başlayıp Haziran'a (1992) kadar olmak üzere bir öğretim yılı sürmüştür. Çalışmada müzik yeteneği profili, tutum ölçekleri ve enstrüman müzik performansı testi kullanılmıştır. Ailelerle iki kez telefonla görüşülerek veri toplanmıştır. Öğretmenlerle de öğrencinin sınıf içi davranışı, çabası, performansı ve tutumu ile ilgili olarak aylık değerlendirmeler yapılmıştır. Araştırmanın başlıca bulguları şunlardır: 1. Sınıf düzeyi arttıkça enstrümanlı müziğe yönelik tutum azalmaktadır. 2. Enstrümanlı müziğe yönelik tutumdaki azalma erkek öğrencilerde kızlara göre daha fazla görülmüştür. 3. Bir yılın sonunda, enstrümanlı müzik eğitime devam etmeyen (bırakan) öğrencilerin tutumu, devam edenlerden anlamlı olarak daha düşük bulunmuştur. 4. Performans başarısı arttıkça, öğrenci tutumu daha olumlu hale gelmektedir. 5. Enstrümanlı müziğe karşı tutum ile ritim yeteneği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 6. Eğitime devam eden öğrencilerin anne-babaları, eğitimi bırakan çocukların anne-babalarına göre çocukları hakkında daha olumlu duygulara sahip bulunmuştur. 7. Öğretmenlerin, öğrencilerin çabası ve tutumuna yönelik algısı öğretim yılının başından sonuna doğru azalma göstermiştir. 8. Anne-baba ve öğretmenlerin çocuğun enstrümanlı müziğe ilişkin tutumu hakkındaki algısı çocuğun gerçek tepkilerinden daha olumludur.

Kocabaş'ın (1997) araştırmasında, ilköğretim ikinci kademeye devam eden çocukların müziğe ilişkin tutumlarını ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma İzmir Dokuz Eylül Ortaokulu'nda öğrenim gören toplam 284 öğrenciye uygulanmıştır. Geçerli ve güvenilirliği hesaplanan ölçeğin II. Kademe öğrencilerinin müziğe ilişkin tutumlarını ölçebileceği saptanmıştır.

Nacakcı'nın (2006) ilköğretime devam eden çocukların müzik dersine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin genel olarak olumlu bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Belirlenen olumlu tutumların daha çok derse önem verme, dersi sevmeye, etkinlikler ve çalgı çalma isteği alt boyutlarında toplandığı bulunmuştur. Ancak bu konudaki olumlu tutumlara rağmen öğrencilerin müzik dersine özel bir zaman ayırmak istemedikleri, diğer derslere ise konuları itibarıyla daha çok zaman ayırmaya istekli oldukları bulunmuştur. Cinsiyet

değişkenine göre karşılaştırıldığında kızların erkeklere göre müzik dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Ailenin gelir düzeyinin ve eğitim durumunun öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öztopalan'ın (2007) özel ve devlet okullarının 6, 7 ve 8. sınıflarına devam eden çocukların müzik dersine ilişkin tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, ilköğretim düzeyindeki devlet okullarındaki öğrencilerle özel okullardaki çocukların müzik dersine ilişkin tutumları karşılaştırıldığında arasında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Cinsiyet bakımından da anlamlı bir fark bulunmuştur. Örneklemeye giren tüm kız öğrencilerin puan ortalamaları erkek öğrencilerden daha yüksek çıktığı belirlenmiştir. Öğrencilerin anne-babalarının öğrenim durumlarına göre müzik dersine ilişkin tutumlarında anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin ailelerinde müzikle ilgilenen birey olup olamaması onların müzik dersine ilişkin tutumlarında önemli farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarının, onların herhangi bir enstrüman çalmasına, okul içi ve okul dışı müzik etkinliklerine katılıp katılmama durumuna göre önemli farklılıklar gösterdiği saptanmıştır.

Denac (2008) tarafından yapılan “Okul öncesi çocukların evde ve okulda müzik ilgisi üzerine bir vaka çalışması” adlı araştırması; okul öncesi eğitim öğretmenleri, 5-6 yaş çocukları ve onların aileleri üzerinde yürütülmüştür. Çalışmada okul öncesi eğitim öğretmenlerinin ve çocukların müzik etkinliklerine ilişkin ilgilerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin şarkı söylemeye, enstrüman çalmaya ve müzik dinlemeye ilgilerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin favori etkinliklerinin müzikle dans etme, şarkı söyleme ve enstrüman çalma olduğu bulunmuştur. Anne-babalar çocukların evde en çok müzik dinlemeyi, şarkı söylemeyi ve dans etmeyi tercih ettiklerini fakat enstrüman çalma ve müzikte yaratıcı olmayı daha az tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Çocukların müziğe olan ilgisinin gelişimi, öğretmenlerin müzik etkinliklerindeki ilgilerini sergilemesine, müzik etkinliklerinin seçimine, müzik içeriğine ve ailenin müzikle ilgili deneyimine bağlı bulunmuştur.

Kaya'nın (2010) ilköğretim 8. sınıfa devam eden çocukların müzik dersi ile ilgili çeşitli değişkenler açısından değerlendirildiği çalışmada, öğrencilerin müzik dersine

yönelik görüşleri incelendiğinde; öğrencilerin müzik dersini gerekli ve eğlenceli bir ders olarak gördüğü, bunun yanı sıra müzik dersinin haftada bir ders saati olmasını yetersiz bulduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin okumakta oldukları derslerin önem derecesine göre sıralanması araştırmasında ise, öğrencilerin müzik dersini diğer derslere göre en önemsiz ders olarak gördüğü ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ders dışı müzik faaliyetlerine katılma durumları incelendiğinde, öğrencilerin çoğunluğu müzik dersinde kullanılan müzik aleti dışında herhangi bir müzik aleti çalmadığı, okuldaki müzik dersi haricinde herhangi bir müzik dersi almadığı ortaya çıkmıştır. Müzik dersine yönelik görüşler cinsiyet değişkenine göre ele alındığında, kızların erkeklere göre müzik dersi ile ilgili daha olumlu görüşlere sahip olduğu, müzik derslerinde daha etkin olduğu ve ders dışı müzik faaliyetlerine katılma oranının daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

İnceel'in (2011) ilköğretime devam eden çocukların müzik dersine ilişkin tutumları ile Türkçe ve müzik dersleri akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, müzik dersine ilişkin tutumun cinsiyete göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Kızların puanlarının erkeklerin puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Müzik dersine ilişkin tutumun, ailenin ekonomik durumu değişkenine göre farklılık göstermediği saptanmıştır. Müzik dersine ilişkin tutumun, okulda bir müzik odasının bulunma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Devlet okulunda okuyanların puanlarının, özel okulda okuyanların puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Müzik dersine ilişkili tutumun, öğrencinin enstrümana sahip olma durumuna göre ise, anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Müzik dersine ilişkin tutumun, okul dışında müzikle ilgilenme durumu değişkenine göre, okul dışında müzikle ilgilenenlerin puanı, ilgilenmeyenlerin puanlarına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.

Uluocak ve Tufan'ın (2011), ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelendiği çalışma toplam 177 altıncı sınıf öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın sonucunda ilköğretim altıncı sınıfa devam eden çocukların müzik dersine yönelik olumlu bir tutum gösterdikleri karşı olumlu bir tutum içinde oldukları, öğrencilerin müzik dersini önemsiz ve sıkıcı bir ders olarak görmediği, derse severek ve isteyerek katıldıkları saptanmıştır. Öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeylerinin ve anne-babalarının mesleğinin, onların müzik dersine yönelik

tutumları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Cinsiyet değişkenine göre yapılan karşılaştırmada, kızların müzik dersine yönelik tutumlarının, erkeklere göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin ailesinde veya çevresinde bulunan kişilerin bir müzik aleti çalıp çalmama durumlarına göre müziğe ilişkin tutumlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak blok flüt dışında bir müzik enstrümanı çaldığını belirten öğrencilerin, çalmadığını belirtenlere göre müzik dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın diğer bir bulgusuna göre de, öğrencilerin bir müzik kursuna gidip gitmeme durumlarına göre müzik dersine ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Babacan, Babacan ve Pirgon'un (2011) ilköğretim ikinci kademeye devam eden çocukların müzik dersine yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmada, öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Erkeklerin müzik dersine yönelik tutumlarının kızlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sınıf düzeyinin ise müzik dersine yönelik tutum üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeyine göre müzik dersine yönelik tutumlarında, eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Sosyo-ekonomik düzey değişkenine göre de müzik dersine ilişkin tutumda farklılık gözlenmiştir. Yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip ailelerin çocuklarının müzik dersine ilişkin tutumlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Saruhan ve Deniz'in (2011) temel eğitim ikinci kademe öğrencilerinin müzik dersine karşı tutumlarını belirmeye yönelik çalışmalarında, öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının devam ettikleri okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Devlet okulundaki öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının, özel okul öğrencilerinden daha olumlu olduğu saptanmıştır. Cinsiyet değişkenine göre yapılan karşılaştırmada ise kızların müzik dersine yönelik tutumlarının, erkeklerden daha olumlu saptanmıştır. Araştırmada öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının, okul dışında en az bir yıl özel müzik dersi alıp almamalarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği de belirlenmiştir. Bu konuda elde edilen bulguya göre okul dışında en az bir yıl özel müzik dersi alanların müzik tutumlarının, almayanlara göre daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

Wanjala'nın (2011) "Müziğe Yönelik Tutum ve Başarı Arasındaki İlişki" isimli araştırması ilkokullarda müziğe ilişkin tutum ve başarı konusuna odaklanmıştır. Araştırma Kanduyi Division, Bungoma Distict bölgesinde bulunan 129 ilkokul arasından random yöntemiyle seçilen 4 ilkokuldaki toplam 163 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Öğrencilere müzik hakkındaki duygu ve düşünceleri sorulmuş ve cevaplarını Likert tipi tutum ölçeğine işaretlemeleri istenmiştir. Müziğe ilişkin tutumlar hakkında sorular içeren ölçek; "Kesinlikle Katılıyorum", "Katılıyorum", "Emin Değilim", "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle Katılmıyorum" şeklinde beş seçenekten oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre müziğe ilişkin tutum ve başarı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Öğrencilerin %84'ü okul korolarına ve geleneksel danslara katılmalarının onların müzik öğrenmelerini desteklediğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %83'ü ilkokuldan sonra da müzikle ilgilenmeyi istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %76'sı müziği oldukça ilginç bulduklarını ve insanların müziği neden eğlenceli bir konu olarak düşündüğünü anladıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmada öğrencilerin müziğe ilişkin bazı olumsuz tutumlarının olduğu da ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin %54'ü müzik öğretmenlerinin kendi bildiği müzik konularını işlemelerinin öğrenciler üzerinde baskıya neden olduğunu düşünmektedir. Bunun yanında, öğrencilerin bir kısmı bu konuda cevap vermek istememişlerdir. Araştırmacı bunu, öğrencilerin öğretmenler hakkında olumsuz yorum belirtme konusunda risk almaktan korkmalarına bağlamaktadır. Bir diğer olumsuz tutum da müzik enstrümanı çalma konusuyla ilgilidir. Öğrencilerin %38'i müzik enstrümanı çalmayı zor bulurken, %38'i bunu bir sorun olarak görmemektedir. Öğrencilerin %20,8'i de bu konuda emin olamadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmacıya göre, bazı öğrencilerin müzik enstrümanı çalmayı zor bulmaları, onların müzik enstrümanı ile karşılaşmamış olmalarından kaynaklanabilir.

Özmenteş'in (2012) iki ilköğretim okulundan toplam 246 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin evlerindeki müziksel ortam, müzik dersine yönelik tutumları ve kişisel değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puanlarının devam edilen okullara göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Öğrencilerin müziğe ilişkin tutum puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Kızların puanları erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Çocukların müzik dersine yönelik tutum puanlarının yaşlarına göre önemli bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Çocukların

devam ettikleri sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. 8. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının 4, 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinden düşük bulunmuştur. Müziğe ilişkin tutumların öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim durumuna göre de anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Umuzdaş (2012), ilköğretim 6 ve 7. sınıf öğrencilerinden 692 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada, müzik dersine ilişkin tutumları ölçmede kullanılabilecek bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda Müzik Dersine İlişkin bir Tutum ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin Kaiser-Meyer Olkin değeri 0.94, iç tutarlık katsayısı (Cronbach alpha) ise 0.90 olarak bulunmuştur. Geliştirilen ölçeğin öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarını ölçme konusunda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna varılmıştır.

Koca'nın (2013) ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesine yönelik çalışmasında, genel olarak öğrencilerin müzik dersine karşı olumlu bir tutum içinde oldukları bulunmuştur. Müzik dersine yönelik tutumların bazı değişkenlere göre incelenmesi sonucunda ise cinsiyete anlamlı bir farklılık olmadığı, ailenin eğitim düzeyine ve öğrencilerin okudukları alan türüne göre ise müzik dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Umuzdaş ve Umuzdaş (2015) tarafından yapılan bir çalışmada ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini Tokat il merkezinde bulunan Gaziosmanpaşa Ortaokulu'na devam eden 235 kız ve 262 erkek olmak üzere toplam 497 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin cinsiyetlerine göre müzik dersine ilişkin tutum puanlarında anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerden özel müzik dersi alanların almayanlara göre müzik dersine ilişkin tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin annelerinin öğrenim durumuna göre müzik dersine ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılık olduğu, fakat babalarının öğrenim durumuna göre ise anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Afacan ve Özgür'ün (2016) Kırşehir ilinde bulunan, devlet okulları arasında yer alan üst-orta-alt sosyoekonomik çevrenin okullarını temsil eden ortaokullara devam eden 6

ve 7. sınıf öğrencilerinden toplam 316 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada, öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumları bazı değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kocabaş'ın (1997) geliştirmiş olduğu “Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgularına göre; öğrencilerin genel olarak müzik dersine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu, öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanların, okulların içinde bulunduğu sosyoekonomik çevreye göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı, kızların müzik dersine yönelik tutumlarının erkeklerinkinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sınıf düzeyleri bakımından karşılaştırıldığında ise 6. sınıfların müzik dersine yönelik tutumlarının diğerlerinden yüksek olduğu bulunmuştur. Ailesinde müzikle ilgilenen birey olan öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutum puanı ortalamalarının olmayanlara göre daha yüksek olduğu, okul içi ya da dışındaki müzikle ilgili etkinliklere katılan öğrencilerin tutum puanı ortalamalarının katılmayanlara göre daha yüksek olduğu ve blok flüt dışında herhangi bir çalgı çalan öğrencilerin tutum puanı ortalamalarının çalmayan öğrencilerin tutum puanı ortalamalarından daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Aslantaş'ın (2016) yaptığı araştırmada Yatılı Bölge Ortaokullarındaki öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumları ve bu tutumları etkileyen değişkenlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma 495 Yatılı Bölge Ortaokulu öğrencilerinden oluşmuştur. Öğrencilerin müzik dersine yönelik puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği ve bu sonuca göre de kızların erkeklere göre müzik dersine karşı daha olumlu tutumlar geliştirdikleri saptanmıştır. Araştırmanın başka bir sonucuna göre de öğrencilerin tutum puanlarında devam edilen sınıfa göre anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. 8. sınıf öğrencilerinin tutum puanlarının diğer sınıflardaki öğrencilerin tutum puanlarına göre düşük olduğu bulunmuştur.

Kılıç (2016) tarafından ortaokul öğrencilerinin müzikle ilgili görüşlerinin belirlenmesine yönelik araştırmasının çalışma grubunu 5, 6, 7 ve 8. sınıflardan toplam 178 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada, öğrencilerin müziğe yönelik duygu ve düşüncelerini yazmış oldukları raporlar veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Yazılan raporlar, nitel araştırma türlerinden içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin müziğe yönelik görüşleri müzik sevgisi, duygu ve heyecan açısından müziğin yeri, müziğe atfedilen değerler, müziğin bireysel işlevleri, müzik eğitimi başlıkları altında toplanmıştır.

Kabataş'ın (2017) 5 ilköğretim okulundan 162 ilköğretim 8. sınıf öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının, müzik dersini günlük hayatla ilişkilendirmedeki başarılarına olan etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bulgularından, öğrencilerin cinsiyetlerine göre müziğe yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erkeklerin müziğe ilişkin tutumları, kızların tutumlarından daha olumlu bulunmuştur. Bir başka bulgu da öğrencilerin cinsiyetlerine göre müziği günlük hayatta ilişkilendirebilmedeki başarıları arasında anlamlı bir farklılığın olmasıdır. Buna göre de kızların erkeklere göre müzik dersini günlük hayatla ilişkilendirebilmedeki başarılarının göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yukarıda özetlenen araştırmalarla ilgili olarak genel bir değerlendirme yapılacak olursa; müziğe ilişkin tutum ve görüşlerle ilgili yapılan araştırmalar arasında ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı değişkenlere göre incelenmesine yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir. Öğrencilerin müziğe yönelik ilgi düzeyleriyle akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, akademik başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin müziğe karşı ilgilerinin akademik başarı düzeyi düşük öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Müziğe ilişkin tutumların genel olarak cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği ve genellikle kızların erkeklere göre müziğe ilişkin tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Özel müzik dersi alan çocukların müziğe ilişkin tutumları ile almayanların tutumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu, bir müzik kursuna katılan çocukların katılmayanlara göre müzik dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olduğu ve blok flüt dışında herhangi bir enstrümanı çalanların çalmayanlara göre müziğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bazı araştırmalarda çocukların müzik dersine ilişkin tutumlarının onların okudukları okul türüne göre de anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca devlet okuluna devam eden çocukların tutum puanlarının, özel okula devam eden çocukların puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Ailesinde veya çevresindeki kişiler arasında bir müzik aleti çalanların olması değişkenine göre ise çocukların müziğe ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılığın görülmeyeceği dikkati çekmektedir. Bazı araştırmalara göre çocukların anne-baba eğitim durumlarına göre müziğe ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık görülmezken, bazı araştırmalarda ise çocukların müzik dersine ilişkin

tutumlarının annenin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı, ancak babanın eğitim durumuna göre farklılaşmadığı görülmektedir.

2. Sosyal Beceriyle İlgili Araştırmalar

Araştırma kapsamında sosyal beceriyle ilgili incelenen araştırmalar, ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalarla sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda incelenen araştırmalar aşağıda kronolojik sırayla ele alınıp özetlenmiştir.

Bu konuda incelenen araştırmalardan Akkuş'un (2005) çalışmasında; farklı sosyo-ekonomik düzeydeki (alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzey) 5. sınıf çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin özsayı ve denetim odağıyla ilişkisini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma, Ankara'da bulunan 6 ilköğretim okuluna devam eden 5. sınıf çocuklarından 460 çocuk üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre; çocukların olumlu olumsuz sosyal davranışlarının onların cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, kızların erkeklere göre olumlu sosyal davranış puanlarının daha yüksek olduğu, diğer yandan erkeklerin kızlara göre olumsuz sosyal davranış puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bir başka bulgu da; anne eğitim durumuna göre çocukların olumlu sosyal davranışları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu şeklindedir. Bu sonuca göre annesi üniversite mezunu olan çocukların olumlu sosyal davranışlarının, annesi okuma-yazma bilen ve bilmeyen, annesi ilkokul mezunu olan çocuklara göre daha fazla olumlu olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın diğer bir sonucu ise, babası üniversite mezunu olan çocukların olumlu sosyal davranışlarının, babası okuma-yazma bilen ve bilmeyen çocuklara göre daha fazla olumlu olduğu şeklindedir.

Şad'ın (2007) akranları tarafından reddedilen ve kabul edilen çocukların özsayı, sosyal beceri, davranış problemleri ve okul başarılarının karşılaştırılmasına yönelik çalışmasında; akranları tarafından reddedilen ve kabul edilen çocukların olumlu sosyal becerileri arasında anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Akranları tarafından reddedilen çocukların, akranları tarafından kabul edilen çocuklara göre olumlu sosyal becerilerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Araştırmada, akranları tarafından reddedilen ve kabul edilen çocukların olumsuz sosyal becerileri arasında da anlamlı farklılıklar olduğu

bulunmuştur. Akranları tarafından reddedilen çocukların, akranları tarafından kabul edilen çocuklara göre olumsuz sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Dermez'in (2008) 4. ve 5. sınıf çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesine yönelik çalışmada, çocukların cinsiyetlerine göre sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiş ve bu anlamlı farklılıkların kızların lehine olduğu saptanmıştır. Eve süreli yayın alınıp alınmamasına göre, öğrencinin sosyal beceri düzeyi arasında grup sorularının tamamında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Aile içinde alınan kararlar için çocuğun fikrinin alınıp alınmamasına göre sosyal beceri düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Annenin ve babanın çalışıp çalışmamasına göre çocukların sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yapılan çalışmada ilköğretim 4. ve 5. sınıfa devam eden çocuklarda, grup çalışmalarının ve grup üyeliğinin sosyal beceri kazanımında önemli rol oynadığı da ortaya çıkmıştır.

Yiğit (2008) tarafından yapılan bir çalışmada benlik saygısının ve bazı değişkenlerin ilköğretime devam eden çocukların depresyon düzeyleri ve sosyal becerilerine etkisi incelenmiştir. Araştırmada çocukların depresyon düzeyleri ve sosyal becerileriyle benlik saygıları, cinsiyet, sınıf, anne baba durumu, ailenin sosyo-ekonomik durumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmadan edilen bulgulara göre 6, 7 ve 8. sınıfa devam eden çocukların bulundukları sınıflara göre olumsuz sosyal beceri puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların olumlu sosyal beceri puanlarının devam ettikleri sınıfa göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre 7. sınıfa devam eden çocukların olumlu sosyal beceri puan ortalamaları 6. sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunduğu saptanmıştır. Bir başka bulgu da; öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık olduğu belirlenmiş ve erkek öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puan ortalamalarının kız öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu da; kızların ve erkeklerin olumlu sosyal beceri puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen başka bir sonuç ise; anne-babanın çalışıp çalışmaması ile öğrencilerin olumlu ve olumsuz sosyal becerileri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunmadığı saptanmıştır.

Balyan'ın (2009) ilköğretim ve ortaöğretime devam eden çocukların beden eğitimi dersine yönelik tutumları, sosyal beceri ve öz yeterlik düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik çalışmasında, çocuklarında beden eğitimi derslerine yönelik olumlu sosyal beceri düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Kızların erkeklere göre olumlu sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sportif etkinliklere katılan çocukların katılmayanlara göre olumlu sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan olumsuz sosyal beceri düzeyleri açısından karşılaştırıldığında ise özel okullara devam eden çocukların olumsuz sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sosyo-ekonomik düzeye göre de olumsuz sosyal beceri düzeylerinde farklılık bulunmuştur. Ekonomik durumlarını düşük gören çocukların olumsuz sosyal beceri düzeylerinin, gelir düzeylerini iyi ve orta olarak gören çocuklara göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Arslandoğlu'nun (2010) ortaöğretime devam eden çocuklar arasında spor yapan ve spor yapmayan çocukların sosyal beceri düzeylerini karşılaştırdığı çalışmada, spor yapan çocukların spor yapmayan çocuklara göre sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Cinsiyete göre de karşılaştırıldığında da, spor yapan kızların sosyal beceri düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğu bulunmuştur. Okul türü açısından karşılaştırıldığında ise spor yapan çocukların sosyal beceri düzeylerine ait sonuçlara göre sosyal becerinin hiçbir alt boyutunda ve sosyal beceri toplam puanları arasında anlamlı farklılık bulunamadığı belirlenmiştir.

Şaşkın (2010) tarafından yapılan bir çalışmada 7. ve 8. sınıfa devam eden çocukların sosyal becerileri ile kişilikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Küçükçekmece'de bulunan iki ayrı ilköğretim okulunda öğrenim gören 7. sınıf öğrencileri (131) ve 8. sınıf öğrencileri (177) olmak üzere toplam 308 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; 7. ve 8. sınıfa devam eden ortaokul çocuklarının sosyal becerilerinin onların kişilik özellikleri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Başka bir bulguya göre de; sosyal beceri ile kişilik tipleri arasındaki ilişki incelenerek, bunlar arasında önemli bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.

Aktı'nın (2011) yaptığı çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin medya okuryazarlık düzeyleriyle sosyal beceri düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda çocukların sosyal beceri düzeyi ile medya okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı

bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırıldığında da çocukların sosyal beceri düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kızların sosyal beceri düzeyleri erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Bir diğer bulgu da; çocukların devam ettikleri okullara göre sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir farklılığın olmadığı şeklindedir. Ayrıca öğrencilerin evde bilgisayar ve televizyon sahibi olmalarının, onların sosyal beceri düzeylerini etkilemediği de tespit edilmiştir.

Aslanel'in (2011) yaptığı çalışmada, 10. sınıf dil ve anlatım dersinin yaratıcı drama yöntemiyle öğretimin, öğrencilerin derse karşı olan tutum düzeylerine ve sosyal becerilerine olan etkisini araştırmak amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Ilgaz ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumları arasından seçilen iki okulda eğitim gören 10. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre deney grubunda yer alan çocukların cinsiyetlerine göre sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir. Başka bir bulgu da; kontrol grubunda yer alan çocukların cinsiyetlerine göre sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı şeklindedir.

Coşkun'un (2011) ilköğretim 4. ve 5. sınıfa devam eden çocukların sosyal beceri düzeyleri ile sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını incelediği çalışmasında çocukların sosyal becerileri arttıkça sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarının da arttığı görülmektedir. Okulların bulunduğu yerleşim birimleri açısından karşılaştırıldığında, il ve ilçe merkezinde yer alan okullara devam eden çocukların, köy okullarına devam eden çocuklara göre sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumları ve sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çocukların cinsiyetlerine göre sosyal becerileri ve sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumları arasında fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Çocukların yaşlarına göre sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarının ve sosyal becerilerinin benzer olduğu tespit edilmiştir.

Gülhan'ın (2012) on ve on iki yaş grubu çocuklarının sosyal beceri düzeyleri üzerinde eğitsel oyunların etkisini araştırdığı çalışmasında, eğitsel oyunlar oynanan deney grubundaki çocukların; eğitsel oyunlar oynanmayan kontrol grubu çocuklarına göre sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir artış olduğu saptanmıştır. Eğitsel oyunların sosyal beceri üzerindeki etkileri bakımından cinsiyete göre bir değişiklik göstermediği ortaya konulmuştur. Sosyo-ekonomik düzey bakımından karşılaştırıldığında ise düşük sosyo-

ekonomik düzeyden gelen çocukların diğerlerine göre daha fazla olumsuz sosyal davranış gösterme eğiliminde oldukları belirlenmiştir.

Yurdakavuştu'nun (2012) ilköğretim okullarına devam eden 5. sınıf çocuklarından oluşan toplam 450 çocuk üzerinde yaptığı çalışmada çocukların duygusal zekâ ve sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada ulaşılan bulgulara göre çocukların cinsiyetlerine göre sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiş ve kızların sosyal beceri düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Başka bir bulgu da; çocukların ailelerinin ekonomik düzeylerine göre sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve yüksek gelirli ailelerin çocuklarının sosyal beceri düzeyleri orta ve düşük düzey gelirli ailelerin çocuklarına göre daha yüksek bulunmuştur. Bir başka bulgu da; çocukların annelerinin eğitim durumuna göre sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark olduğu şeklindedir. Liseyi bitiren annelerin çocuklarının sosyal becerileri, okula gitmeyen annenin çocuklarından yüksek olduğu belirlenmiştir. Başka bir bulgu da; çocukların babalarının eğitim durumuna göre sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu şeklindedir. Bu sonuca göre yüksek lisans bitiren babaların çocuklarının sosyal beceri düzeyleri, okula gitmeyen babaların çocuklarından yüksek olarak belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen bir diğer bulguya göre; çocukların büyüdüğü yerleşim yerine göre sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu şeklindedir. Kasabada büyüyen çocukların sosyal becerilerinin köyde büyüyen çocuklara göre yüksek olduğu saptanmıştır.

Memiş ve Memiş (2013) tarafından yapılan araştırmada 4. ve 5. sınıfa devam eden çocukların sosyal becerilerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği, sosyal beceri ile ders başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma ilköğretim okullarına devam eden 223 çocuk üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın bulgularına göre kız ve erkek çocukların sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kız çocukların Sosyal Bilgiler dersi yılsonu başarı puanları ile sosyal beceri düzeyleri arasında yüksek düzeyde bir ilişki bulunurken, erkek çocukların başarı puanları ile sosyal beceri düzeyleri arasında orta düzeyde bir ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Çeliköz, Duran ve Topaloğlu'nun (2013) yaptıkları çalışmada ortaokula devam eden çocukların sosyal beceri düzeyleri belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda ortaokula devam eden çocukların sosyal beceri düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiş, kızların erkeklere göre daha fazla sosyal beceriye sahip olduğu saptanmıştır. Çocukların, yaşadıkları yere göre (şehir, ilçe ve köy) sosyal beceri düzeylerinin değişmediği ortaya çıkmıştır.

Eryılmaz'ın (2013) yaptığı çalışmada 4. sınıfa devam eden çocukların öğrenme stilleri ile sosyal davranışları arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma 201 dördüncü sınıf öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; çocukların Sosyal Davranış Ölçeği Kişiler Arası İlişkiler ve akademik beceri alt boyutlarından aldıkları puanların cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur.

Heyworth (2013) tarafından yapılan “Sosyal Becerilerin Müzikle Geliştirilmesi: Bir Avustralya Alt Sosyo-Ekonomik Bölge İlkokulundaki Genel Sınıf Müziğinin Etkisi” isimli çalışmada Avustralya’da genellikle sosyal ve ekonomik açıdan dezavantajlı öğrencilerin bulunduğu bir okuldaki müzik eğitiminin sosyal öğrenme üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Günlük ve haftalık gözlemlere dayalı olarak veriler toplanmıştır. Verilere göre evrensel bir dil olarak tanımlanan müziğin, her sosyal kökenden öğrencileri bir arada tutma gücü olduğu sonucuna varılmıştır. Müzik aracılığı ile öğrencilerin daha katılımcı bireyler haline geldiği ve kendilerini okulun bir parçası olarak hissettikleri gözlemlenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre müzik, çocuklarda benlik saygısı artışı, aidiyet duygusu, işbirliği, öğrenmeye aktif katılım, refah, esneklik ve her sosyal, kültürel, ekonomik durumdaki öğrencileri kapsayıcılık özelliklerini artırmalarını sağlayarak çocukların sosyal, duygusal ve eğitsel gelişimini desteklemektedir.

Durualp'in (2014) ortaokullarda öğrenim gören toplam 521 ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıf çocukları üzerinde yaptığı çalışmasında, çocukların sosyal duygusal becerileri cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda çocukların cinsiyetlerine göre sosyal duygusal becerileri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre 6, 7 ve 8. sınıfa giden kızların sosyal duygusal becerilerinin erkeklerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bir başka bulgu da; 6. sınıfa giden çocukların sosyal-

duygusal öğrenme becerilerinin, 7 ve 8. sınıfa giden çocuklara göre daha yüksek olduğu şeklindedir.

Süt'ün (2014) ortaöğretime devam eden çocukların spor yapma düzeylerine göre sosyal beceri özelliklerinin karşılaştırılmasına yönelik çalışmasında, katılımcıların cinsiyet, yaş grupları, spor yapma yaşları, sahip oldukları sporcu lisans türü, spor müsabakalarına katılma durumları, anne eğitim durumları ve baba eğitim durumları gibi değişkenlere göre sosyal beceri düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermediği belirlenmiştir.

Çiriş'in (2014) ortaokula devam eden çocuklar arasında spor yapan ve yapmayan çocukların sosyal beceri düzeylerini karşılaştırdığı çalışmada, öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri cinsiyet özelliklerine göre irdelendiğinde anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin sınıf seviyelerinin, sosyal beceri düzeyleri üzerinde etkisi olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgulara göre 8. sınıf öğrencilerin sosyal becerileri, 6. ve 7. sınıfa devam eden çocuklardan daha yüksek bulunmuştur. 7. sınıfa devam eden çocukların sosyal becerileri de 6. sınıftaki çocuklardan daha yüksek olduğunu bulunmuştur. Öğrencilerin okullarında spor tesislerinin olup-olmaması durumlarına göre sosyal beceri düzeyleri incelendiğinde, okullarında spor tesisi bulunmayan öğrencilerin daha olumlu sosyal becerilere sahip oldukları saptanmıştır.

Küpana (2015) tarafından yapılan bir literatür çalışmasında sosyal, duygusal öğrenme ile müzik eğitimi ilişkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada sosyal ve duygusal öğrenme yaşamın sosyal ve duygusal yönlerini anlama ve kavrama süreci olarak tanımlanmaktadır. Çalışmada sosyal duygusal öğrenmenin öğeleri olarak öz farkındalık, özyönetim, sosyal farkındalık, ilişki becerileri ve sorumlu karar alma belirtilmektedir. Çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır: a. Müzik duygusal bir uyaran ve estetik bir deneyim olarak kullanılabilir; b. Müzik rahatlama ve imgeleme için kullanılabilir; c. Müzik yapma kendini ifade etmenin bir şekli olabilir; d. Müzik yapma grup deneyiminin bir şekli olabilir. Çalışmada ulaşılan diğer sonuçlara göre doğaçlama, toplu çalma/söyleme, müziğe ilişkin duyguların tanımlanması gibi etkinliklerle müzik eğitiminde sosyal duygusal öğrenme becerileri geliştirilebilir.

Schellenberg, Corrigall, Dys ve Malti'nin (2015), yapmış oldukları “Grupla Müzik Eğitimi ve Çocukların Sosyal Becerileri” isimli çalışmada, çocukluk döneminde grupla müzik eğitiminin sosyal beceri üzerine etkisi araştırılmıştır. Araştırmada, 10 aylık müzik derslerine katılan 3. ve 4. sınıf düzeyindeki çocukların grupla müzik eğitimine başlamadan önceki ve başladıktan sonraki sosyal becerileri karşılaştırılmıştır. Çalışmaya katılan çocuklar, Kanada'nın büyük bir şehrinde bulunan bazı devlet okullarında öğrenim gören 3. sınıf (56 kişi) ve 4. sınıf (28 kişi) çocuklarıdır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, grupla müzik eğitiminin çocukların sosyal becerilerinin geliştirilmesini kolaylaştırdığı saptanmıştır.

Sosyal beceriler ile ilgili yapılan araştırmalar arasında; çocukların sosyal beceri düzeylerinin, beden eğitimi, sosyal bilgiler ve eğitsel oyunlar gibi derslerle ilişkilendirildiği araştırmaların olduğu görülmektedir. Ayrıca çocukların cinsiyetlerine göre olumlu sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı farklılık gösterirken, bazı araştırmalara göre de cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık olmağı saptanmıştır. Akranlarınca reddedilen ve kabul gören çocukların sosyal becerileri arasında farklılık olduğu, kabul görenlerin sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Annenin ve babanın eğitim durumu ve çalışması ya da çalışmamasına göre, çocukların sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunurken, bazı araştırmalara göre de anne-babanın eğitim durumu ve çalışıp çalışmamasına göre öğrencilerin sosyal becerileri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunmadığı saptanmıştır. Bazı araştırmalara göre spor yapan ve yapmayan çocukların sosyal becerilerinde anlamlı bir farklılık olduğu, başka bir araştırmada ise anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu konudaki literatür incelendiğinde Türkiye’de ortaokula devam eden çocukların müziğe ilişkin tutumlarıyla sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, verilerin toplanmasına ve çözümlenmesine ilişkin bilgiler verilmiştir.

1. Araştırma Modeli

12-14 yaş grubu çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan bu araştırma, betimsel bir araştırma modelinde kurgulanmış ve tarama araştırması olarak tasarlanmıştır. Betimsel araştırma, olayları olduğu gibi araştırmaya ve var olan durumu belirlemeye çalışan araştırmalardır. Bu tür araştırmalarda, ele alınan olaylar ve durumlar ayrıntılı bir şekilde araştırılmakta, daha önceki olaylar ve durumlarla ilişkisi incelenerek, ‘ne’ oldukları betimlenmeye çalışılmaktadır (Karakaya, 2012). Bir konu ya da olaya ilişkin olarak katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği ve genellikle diğer araştırmalara göre daha büyük örneklem grupları üzerinde yapılan araştırmalara tarama araştırmaları denilmektedir (Büyüköztürk vd. , 2011).

2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 12-14 yaş çocuklarından oluşmaktadır. Bu yaş grubu çocuklar ortaokullara devam ettikleri için araştırmanın çalışma grubunu 2016 - 2017 eğitim ve öğretim yılı ikinci döneminde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Ankara’nın farklı yaşam seviyesinde yaşamakta olan ve bu nedenle Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Mamak ve Yenimahalle merkez ilçelerinden seçilen toplam 6 ortaokulda öğrenim gören çocuklardan, 803 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçlarını eksik ya da hatalı yanıtlayan 11 çocuk araştırmaya dâhil edilmemiştir. Çalışma grubunun ilçelere, cinsiyete, yaş grubuna, okuldaki başarı algısına, anne-babanın eğitim durumuna, enstrüman çalma ve müzik kursu alma durumuna göre dağılımları tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun İlçelere Göre Sayı ve Yüzdeleri

İlçeler	n	%
Altındağ	152	18,9
Çankaya	178	22,2
Etimesgut	168	20,9
Mamak	144	17,9
Yenimahalle	161	20
Toplam	803	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların %18,9’u Altındağ, %22,2’si Çankaya, %20,9’u Etimesgut, %17,9’u Mamak ve % 20’si Yenimahalle ilçesindeki ortaokullarda öğrenim görmektedir.

Tablo 2. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Sayı ve Yüzdeleri

Cinsiyet	n	%
Kız	424	52,8
Erkek	379	47,2
Toplam	803	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi katılımcıların %52,8’i (n=424) kız ve %47,2’si (n=379) erkek çocuklardan oluşmaktadır.

Tablo 3. Çalışma Grubunun Yaşa Göre Sayı ve Yüzdeleri

Yaş	n	%
12 Yaş	293	36,5
13 Yaş	234	29,1
14 Yaş	276	34,4
Toplam	803	100

Tablo 3’te görüldüğü gibi araştırma kapsamına alınan çocukların % 36,5’i (n=293) 12 yaşında, %29,1’i (n=234) 13 yaşında ve %34,4’ü (n=276) ise 14 yaşındadır.

Tablo 4. Çalışma Grubunun Okuldaki Başarı Algısına Göre Sayı ve Yüzdeleri

Okuldaki Başarı Algısı	n	%
Yüksek	226	28,1
Orta	484	60,3
Düşük	93	11,6
Toplam	803	100

Tablo 4’te görüldüğü gibi çocukların %28,1’i (n=226) okuldaki başarısını yüksek, %60,3’ü (n=484) orta ve %11,6’sı (n=93) düşük olarak algılamaktadır.

Tablo 5. Çalışma Grubunun Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Sayı ve Yüzdeleri

Annenin Eğitim Durumu	n	%
Okur Yazar	15	1,9
İlkokul Mezunu	188	23,4
Ortaokul Mezunu	155	19,3
Lise Mezunu	224	27,9
Üniversite Mezunu	221	27,5
Toplam	803	100

Tablo 5’te görüldüğü gibi araştırma kapsamına alınan çocukların annesi lise mezunu olanlar (%27,9) ilk sırada yer almaktadır. Bunu sırasıyla annesi üniversite mezunu (%27,5), ilkokul mezunu (%23,4) ve ortaokul mezunu (%19,3) olanlar oluşturmaktadır.

Tablo 6. Çalışma Grubunun Babalarının Eğitim Durumuna Göre Sayı ve Yüzdeleri

Babanın Eğitim Durumu	n	%
Okur Yazar	10	1,2
İlkokul Mezunu	114	14,2
Ortaokul Mezunu	157	19,6
Lise Mezunu	230	28,6
Üniversite Mezunu	292	36,4
Toplam	803	100

Tablo 6’da görüldüğü gibi araştırma kapsamına alınan çocukların babası üniversite mezunu olanlar (%36,4) ilk sırada yer almaktadır. Bunu sırasıyla babası lise mezunu (%28,6), ortaokul mezunu (%19,6) ve ilkokul mezunu (%14,2) olanlar oluşturmaktadır.

Tablo 7. Çalışma Grubunun Enstrüman Çalıp Çalmamaya Göre Sayı ve Yüzdeleri

Enstrüman Çalma	n	%
Evet	218	27,1
Hayır	585	72,9
Toplam	803	100

Tablo 7’de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki çocukların %27,1’i (n=218) flüt veya melodika dışında bir müzik enstrümanı çalabildiğini belirtirken, %72,9’u (n=585) ise herhangi bir müzik enstrümanı çalmadığını belirtmektedir.

Tablo 8. Çalışma Grubunun Müzik Kursu Alıp Almamaya Göre Sayı ve Yüzdeleri

Müzik Kursu Alma	N	%
Evet	197	24,5
Hayır	606	75,5
Toplam	803	100

Tablo 8’de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki çocukların %24,5’i (n=197) bir müzik kursuna katıldığını, %75,5’i (n=606) ise katılmadığını belirtmektedir.

3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarıyla ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.1. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, araştırmanın bağımsız değişkenleriyle ilgili olarak 9 sorudan oluşmaktadır. Literatür taraması ile belirlenen bağımsız değişkenler uzman görüşü alınarak oluşturulmuştur. Oluşturulan taslak form deneme uygulaması amacıyla 7. sınıflardan bir sınıfa (22 öğrenci) uygulanarak öğrencilerin formdaki soruları anlayıp anlamadıkları kontrol edilmiştir. Yapılan deneme uygulaması sonucunda son şekli oluşturulan ve araştırmada kullanılan Öğrenci Kişisel Bilgi Formu Ek-1’de verilmiştir.

3.2. Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği

Araştırmada 12-14 yaş grubu çocukların müziğe ilişkin tutumlarını belirlemek için Kocabaş (1997) tarafından geliştirilen “Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek ilköğretime devam eden çocukların müziğe ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Likert tipi 3 aralıklı seçeneklerin yer aldığı 17’si olumlu, 13’ü olumsuz 30 maddeden oluşturulan ölçeğin, Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı 0,90: İki-Yarı Güvenirlik Katsayısı 0,84 şeklinde bulunmuştur. Faktör analizleri de yapılan ölçeğin çocukların müziğe ilişkin tutumlarını ölçmek için geçerli ve güvenilir bir araç olduğu saptanmıştır. Bu araştırma kapsamında ölçeğin asıl uygulamasına geçmeden önce testin tekrarı yöntemiyle güvenilirliğini belirleme çalışması yapılmıştır. Ölçek iki hafta ara ile 6, 7 ve 8. sınıfa devam eden çocuklardan 57 çocuğa uygulanmış ve iki uygulama arasındaki güvenilirlik katsayısı 0,86 olarak bulunmuştur. Bu durumda ölçeğin 12-14 yaş çocuklarının müziğe ilişkin tutumlarını ölçmek için kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu görülmüştür. Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinin örnek maddeleri EK-2’de verilmiştir. Ölçeğin geliştiricisinden alınan ölçeği kullanmaya ilişkin izin yazısı da EK-3’te verilmiştir.

3.3. Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği

Araştırmada 12-14 yaş çocuklarının sosyal beceri düzeylerini belirlemek amacıyla, “Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği (ÇSBÖ)” ölçeği kullanılacaktır. Yurdakavuştu ve Küçükkaragöz (2012) tarafından geliştirilen ölçek, ortaokul öğrencilerinin sosyal becerilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Toplam 20 maddeden oluşan bu ölçek 4’li likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin puanlandırılması; “hiçbir zaman”: 1 puan, “ara sıra”: 2 puan, “sık sık”: 3 puan ve “her zaman”: 4 puan şeklinde yapılmaktadır. Bu ölçekten alınabilecek en düşük puan 20 en yüksek puan ise 80’dir. Ölçekten alınan puan yüksekliği sosyal beceri düzeyinin yüksekliğini göstermektedir. Ölçeğin kapsam geçerliliğinin sağlanması için faktör analizi yapılmış ve madde toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Ölçeğin faktör analizi sonucunda tek faktörden oluştuğuna karar verilmiştir. Ölçeğin tamamına ilişkin cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,87 olarak bulunmuştur. Bu araştırma kapsamında ölçeğin asıl uygulamasına geçmeden önce testin tekrarı yöntemiyle güvenirliğini belirleme çalışması yapılmıştır. Ölçek iki hafta ara ile 6, 7 ve 8. sınıfa devam eden çocuklardan 57 çocuğa uygulanmış ve iki uygulama arasındaki güvenirlik katsayısı 0,83 olarak bulunmuştur. Bu durumda sosyal beceri ölçeğinin 12-14 yaş çocukların sosyal beceri düzeylerini ölçmek için kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu görülmüştür. Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeğinin örnek maddeleri EK-4’de verilmiştir. Ölçeğin geliştiricisinden alınan ölçeği kullanmaya ilişkin izin yazısı da EK-5’de verilmiştir.

4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanma aşamasında “Öğrenci Kişisel Bilgi Formu”, “Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği” ve “Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği” nin uygulanabilmesi için Ankara Valiliği ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli izinler alınarak ve araştırma kapsamındaki okullara gidilerek uygulanmıştır. Resmi izin yazıları EK-6’da verilmiştir. Uygulama sırasında çocuklara ölçeklerin ne şekilde yanıtlanacağı açıklanarak, sorulara objektif ve içten cevaplar verebilmeleri sağlanmıştır.

5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada verilerin çözümülenmesi sürecinin ilk aşamasında veri toplama araçlarından elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS 21 programı kullanılarak çözümlenmiştir. Müziğe ilişkin tutum ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkenlerinin, bağımsız değişkenlere göre değişimini belirlemek amacıyla normal dağılım gösteren ve varyansları homojen olan değişkenlerde grupların iki olması durumunda (örneğin cinsiyet gibi) t testi ve grupların ikiden fazla olması durumunda ise (örneğin yaş düzeyi gibi) Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda farkın anlamlı çıkması halinde bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD testinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR

Bu bölümde, önce araştırma kapsamına alınan 12-14 yaş çocuklarının müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin hesaplanması sonucunda elde edilen bulgular, sonrada araştırmanın ilçe, cinsiyet, yaş, okuldaki başarı algısı, anne-babanın eğitim durumu, müzik enstrümanı çalıp çalmama ve müzik kursu alıp almama gibi değişkenlere göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri düzeyleri arasındaki farkın olup olmadığının belirlenmesine yönelik yapılan istatistiksel analizlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

1. Müziğe İlişkin Tutum İle Sosyal Beceri Düzeyi Arasındaki İlişki

Araştırmada toplanan ve SPSS 21 programına yüklenen verilerin istatistiksel analizlerine başlanırken öncelikle verilerin normal bir dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Bunun için Skewness ve Kurtosis (çarpıklık ve basıklık) değerlerine bakılmıştır. Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinden elde edilen verilerin Skewness değerleri -,375 ile ,086 arasında, Kurtosis değerleri ise -,791 ile ,172 arasında bulunmuştur. Sosyal Beceri Ölçeğinden elde edilen verilere ilişkin Skewness değerleri -,621 ile ,086 arasında, Kurtosis değerleri ise ,709 ile ,172 arasında bulunmuştur. Bu değerlerin -1,5 ile +1,5 arasında olması verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu durumda araştırmada toplanan ve üzerinde istatistiksel işlemler yapılacak verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan çocukların Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinden ve Sosyal Beceri Ölçeğinden almış oldukları puanlar arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile hesaplanmış ve analiz sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinden Alınan Puanlarla Sosyal Beceri Ölçeğinden Alınan Puanlar Arasındaki İlişki

		Müziğe İlişkin Tutum	Sosyal Beceri
Müziğe İlişkin Tutum	Pearson Correlation	1	,419**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	803	803
Sosyal Beceri	Pearson Correlation	,419**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	803	803

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 9’da görüldüğü gibi çocukların müziğe ilişkin tutum puanları ile sosyal beceri puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki ($r=0.419$, $p<.01$) bulunmaktadır. Çocukların müziğe ilişkin tutumları arttıkça sosyal beceri düzeyleri de artmaktadır.

2. Araştırmada Ele Alınan Değişkenlere Göre Çocukların Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri

Aşağıda araştırmada ele alınan değişkenlere göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri puanları arasındaki farklara ilişkin bulgular verilmiştir.

2.1. Çocukların Yaşadıkları İlçelere Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların Ankara ilinde yaşadıkları merkez ilçelere göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri puanlarının aritmetik ortalaması ve standart sapmaları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Yaşanılan İlçeye Göre Çocukların Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Değişkenler	Yaşanılan İlçe	n	x	Ss
Müziğe İlişkin Tutum	Altındağ	152	63,6118	13,55492
	Çankaya	178	63,1348	14,06297
	Etimesgut	168	67,7679	13,97302
	Mamak	144	65,3194	14,48397
	Yenimahalle	161	70,0994	11,84969
	Toplam	803	65,9826	13,83217
Sosyal Beceri	Altındağ	152	62,0461	9,26386
	Çankaya	178	60,4607	10,27427
	Etimesgut	168	61,6488	9,04026
	Mamak	144	62,1944	11,67286
	Yenimahalle	161	63,6522	8,98420
	Toplam	803	61,9601	9,89828

Tablo 10’da görüldüğü gibi Yenimahalle ilçesinde yaşayan çocukların müziğe ilişkin tutum puanlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu ve bunu sırasıyla Etimesgut, Mamak, Altındağ ve Çankaya ilçelerinde yaşayan çocukların izlediği görülmektedir. Sosyal Beceri puanlarına bakıldığında da Yenimahalle’nin ilk sırada olduğu ve bunu sırasıyla Mamak, Altındağ, Etimesgut ve Çankaya ilçelerinin izlediği görülmektedir. Puanlarda gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını saptamak için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Yaşanılan Yere Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Müziğe İlişkin Tutum	Gruplar arası	5625,231	4	1406,308	7,592	,000*
	Grup içi	147820,525	798	185,239		
	Toplam	153445,756	802			
Sosyal Beceri	Gruplar arası	886,465	4	221,616	2,276	0,059
	Grup içi	77690,259	798	97,356		
	Toplam	150862,686	802			

*p< .001

Tablo 11’de görüldüğü gibi yapılan varyans analizi sonucunda çocukların yaşadıkları yere göre müziğe ilişkin tutum puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($F=7,592$, $p< .001$) bulunurken, sosyal beceri puanlarında anlamlı bir fark ($F=2,276$, $p> .05$) bulunmamıştır.

Yaşanılan yere göre müziğe ilişkin tutum puanlarındaki farkın hangi grupların puan ortalamaları arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Yaşanılan Yere Göre Müziğe İlişkin Tutum Puanlarının Tukey Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	(I) İLÇE	(J) İLÇE	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
Müziğe İlişkin Tutum	ALTINDAĞ	ÇANKAYA	,47701	1,50311	,998
		ETİMESGUT	-4,15602	1,52358	,051
		MAMAK	-1,70760	1,58274	,817
		YENİMAHALLE	-6,48754*	1,53923	,000
	ÇANKAYA	ALTINDAĞ	-,47701	1,50311	,998
		ETİMESGUT	-4,63303*	1,46399	,014
		MAMAK	-2,18461	1,52547	,607
		YENİMAHALLE	-6,96455*	1,48028	,000
	ETİMESGUT	ALTINDAĞ	4,15602	1,52358	,051
		ÇANKAYA	4,63303*	1,46399	,014
		MAMAK	2,44841	1,54564	,508
		YENİMAHALLE	-2,33152	1,50105	,528
	MAMAK	ALTINDAĞ	1,70760	1,58274	,817
		ÇANKAYA	2,18461	1,52547	,607
		ETİMESGUT	-2,44841	1,54564	,508
		YENİMAHALLE	-4,77993*	1,56107	,019
	YENİMAHALLE	ALTINDAĞ	6,48754*	1,53923	,000
		ÇANKAYA	6,96455*	1,48028	,000
		ETİMESGUT	2,33152	1,50105	,528
		MAMAK	4,77993*	1,56107	,019

Tablo 12'deki bulgulara göre Yenimahalle'de yaşayan çocukların ($x=70,0994$) Altındağ ($x=63,6118$), Çankaya ($x=63,1348$) ve Mamak'ta yaşayan çocuklara ($x=65,3194$) göre, Etimesgut'ta yaşayan çocukların ($x=67,7679$) da Çankaya'da yaşayanlara ($x=63,1348$) göre müziğe yönelik tutumları daha yüksek bulunmuştur.

2.2. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların cinsiyetlerine göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri puanlarının aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve t-testi sonuçları Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değerleri

Değişkenler	Cinsiyet	n	x	ss	t	p
Müziğe İlişkin Tutum	Kız	424	68,7406	13,16754	6,110	,000*
	Erkek	379	62,8971	13,92259		
Sosyal Beceri	Kız	424	63,9269	9,04033	6,088	,000*
	Erkek	379	59,7599	10,35496		

*p< .001

Tablo 13'te görüldüğü gibi kızların müziğe ilişkin tutum puan ortalamaları (x=68,7406) ve sosyal beceri puan ortalamaları (x=63,9269), erkeklerin müziğe ilişkin tutum puan ortalamaları (x=62,8971) ve sosyal beceri puan ortalamalarından (x=59,7599) daha yüksek bulunmuştur.

2.3. Çocukların Yaşlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların yaşlarına göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Çocukların Yaşlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Değişkenler	Yaş	n	x	ss
Müziğe İlişkin Tutum	12	293	67,7474	13,27880
	13	234	68,9744	13,62871
	14	276	61,5725	13,52513
		803	65,9826	13,83217
	Toplam			
Sosyal Beceri	12	293	63,8703	9,50686
	13	234	61,6197	10,29003
	14	276	60,2210	9,64526
		803	61,9601	9,89828
	Toplam			

Tablo 14’te görüldüğü gibi 13 yaşındaki çocukların müziğe ilişkin tutum puanlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu ve bunu sırasıyla 12 ve 14 yaş çocuklarının izlediği görülmektedir. Sosyal Beceri puanlarına bakıldığında ise 12 yaş çocuklarının ilk sırada yer aldığı ve bunu sırasıyla 13 ve 14 yaş çocuklarının izlediği görülmektedir. Puanlarda gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını saptamak için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Yaşa Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Müziğe İlişkin Tutum	Gruplar arası	8375,048	2	4187,524	23,092	,000*
	Grup içi	145070,7	800	181,338		
	Toplam	153445,8	802			
Sosyal Beceri	Gruplar arası	1930,985	2	965,493	10,077	,000*
	Grup içi	76645,74	800	95,807		
	Toplam	78576,725	802			

*p< .001

Tablo 15’te görüldüğü gibi yapılan varyans analizi sonucunda çocukların yaşa göre hem müziğe ilişkin tutum puanlarında (F=23,092, p< .001) hem de sosyal beceri puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark (F=10,077, p> .05) bulunmuştur.

Yaşa göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri puanlarındaki farkın hangi grupların puan ortalamaları arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Yaşa Göre Müziğe İlişkin Tutum Puanları ile Sosyal Beceri Puanlarının Tukey Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	(I) YAŞ	(J) YAŞ	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
Müziğe İlişkin Tutum	12	13	-1,22692	1,18062	,552
		14	6,17498*	1,12957	,000
	13	12	1,22692	1,18062	,552
		14	7,40190*	1,19665	,000
	14	12	-6,17498*	1,12957	,000
		13	-7,40190*	1,19665	,000
Sosyal Beceri	12	13	2,25065*	,85815	,024
		14	3,64929*	,82104	,000
	13	12	-2,25065*	,85815	,024
		14	1,39864	,86980	,243
	14	12	-3,64929*	,82104	,000
		13	-1,39864	,86980	,243

Tablo 16'daki bulgulara göre 13 yaşındaki çocukların ($x=68,9744$) 14 yaşındakilere ($x=61,5725$) göre müziğe yönelik tutumları daha yüksek bulunmuştur. 12 yaşındaki çocukların sosyal beceri düzeyi ise ($x=63,8703$) 13 yaş ($x=61,6197$) ve 14 yaş ($x=60,2210$) çocuklarının sosyal beceri düzeyinden daha yüksek bulunmuştur.

2.4. Çocukların Okuldaki Başarı Algılarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların okuldaki başarı algılarına göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17. Çocukların Okuldaki Başarı Algılarına Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Değişkenler	Okuldaki Başarı Algısı	n	X	ss
Müziğe İlişkin Tutum	Yüksek	226	73,3496	11,69148
	Orta	484	65,5579	12,54337
	Düşük	93	50,2903	11,15268
	Toplam	803	65,9826	13,83217
Sosyal Beceri	Yüksek	226	65,7035	9,56687
	Orta	484	61,7707	8,88849
	Düşük	93	53,8495	10,69432
	Toplam	803	61,9601	9,89828

Tablo 17’de görüldüğü gibi okuldaki başarı algısı yüksek olan çocukların müziğe ilişkin tutum puanlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu ve bunu sırasıyla okuldaki başarı algısı orta ve düşük olan çocukların izlediği görülmektedir. Sosyal Beceri puanlarına bakıldığında ise yine aynı şekilde okuldaki başarı algısı yüksek olan çocuklarının ilk sırada yer aldığı ve bunu sırasıyla okuldaki başarısını orta ve düşük algılayan çocukların izlediği görülmektedir. Puanlarda gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Okuldaki Başarı Algısına Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Müziğe İlişkin Tutum	Gruplar arası	35253,83	2	17626,92	119,31	,000*
	Grup içi	118191,926	800	147,74		
	Toplam	153445,756	802			
Sosyal Beceri	Gruplar arası	9302,152	2	4651,076	53,712	,000*
	Grup içi	69274,573	800	86,593		
	Toplam	78576,725	802			

*p< .001

Tablo 18’de görüldüğü gibi yapılan varyans analizi sonucunda çocukların okuldaki başarı algılarına göre hem müziğe ilişkin tutum puanlarında ($F=119,31$, $p< .001$) hem de sosyal beceri puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($F=53,712$, $p> .05$) bulunmuştur.

Okuldaki başarı algısına göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri puanlarındaki farkın hangi grupların puan ortalamaları arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Okuldaki Başarı Algısına Göre Müziğe İlişkin Tutum Puanları ile Sosyal Beceri Puanlarının Tukey Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	(I) BAŞARI	(J) BAŞARI	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
Müziğe İlişkin Tutum	YÜKSEK	ORTA	7,79171*	,97927	,000
		DÜŞÜK	23,05923*	1,49744	,000
	ORTA	YÜKSEK	-7,79171*	,97927	,000
		DÜŞÜK	15,26753*	1,37617	,000
	DÜŞÜK	YÜKSEK	-23,05923*	1,49744	,000
		ORTA	-15,26753*	1,37617	,000
Sosyal Beceri	YÜKSEK	ORTA	3,93288*	,74971	,000
		DÜŞÜK	11,85408*	1,14641	,000
	ORTA	YÜKSEK	-3,93288*	,74971	,000
		DÜŞÜK	7,92120*	1,05358	,000
	DÜŞÜK	YÜKSEK	-11,85408*	1,14641	,000
		ORTA	-7,92120*	1,05358	,000

Tablo 19’da görüldüğü üzere okuldaki başarı algısı yüksek olan çocukların ($x=73,3496$) orta ($x=65,5579$) ve düşük ($x=50,2903$) olanlara göre, orta olanların ($x=65,5579$) düşük olanlara ($x=50,2903$) göre müziğe yönelik tutumları anlamlı olarak daha yüksektir. Sosyal beceri puanları açısından değerlendirildiğinde ise okuldaki başarı algısı yüksek olanların ($x=65,7035$) orta ($x=61,7703$) ve düşük ($x=53,8495$) olanlara göre, orta olanların ($x=61,7703$) düşük olanlara göre ($x=53,8495$) sosyal beceri puanları anlamlı olarak daha yüksektir.

2.5. Çocukların Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların annelerinin eğitim durumlarına göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Çocukların Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Değişkenler	Annenin Eğitim Durumu	N	X	Ss
Müziğe İlişkin Tutum	Okur-Yazar	15	69,8000	11,97736
	İlkokul	188	66,3830	13,27787
	Ortaokul	155	64,7742	13,03170
	Lise	224	66,8884	14,18396
	Üniversite	221	65,3122	14,56856
	Toplam	803	65,9826	13,83217
Sosyal Beceri	Okur-Yazar	15	67,5333	7,48204
	İlkokul	188	61,9255	9,44756
	Ortaokul	155	61,4129	9,83024
	Lise	224	62,5000	9,87546
	Üniversite	221	61,4480	10,40905
	Toplam	803	61,9601	9,89828

Tablo 20’de görüldüğü gibi çocukların anneleri okur-yazar olanların müziğe ilişkin tutum puanlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu ve bunu sırasıyla lise, ilkokul, üniversite ve ortaokul mezunlarının izlediği görülmektedir. Sosyal Beceri puanlarına bakıldığında da annesi okul-yazar olanların ilk sırada olduğu ve bunu sırasıyla lise, ilkokul, üniversite ve ortaokul mezunlarının izlediği görülmektedir. Puanlarda gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Çocukların Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Müziğe İlişkin Tutum	Gruplar arası	758,167	4	189,542	0,991	0,412
	Grup içi	152687,589	798	191,338		
	Toplam	153445,756	802			
Sosyal Beceri	Gruplar arası	635,808	4	158,952	1,627	0,165
	Grup içi	77940,917	798	97,67		
	Toplam	78576,725	802			

Tablo 21’de görüldüğü gibi çocukların annelerinin eğitim durumlarına göre hem müziğe ilişkin tutum puanlarında ($F=0,991$, $p>.05$) hem de sosyal beceri puanlarında ($F=1,627$, $p>.05$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

2.6. Çocukların Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların babalarının eğitim durumlarına göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Çocukların Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Değişkenler	Babanın Eğitim Durumu	n	X	ss
Müziğe İlişkin Tutum	Okur-Yazar	10	72,1000	13,06777
	İlkokul	114	65,5526	13,23517
	Ortaokul	157	64,9618	12,63232
	Lise	230	67,6739	13,30472
	Üniversite	292	65,1575	14,97636
	Toplam	803	65,9826	13,83217
Sosyal Beceri	Okur-Yazar	10	70,5000	6,00463
	İlkokul	114	61,5439	10,14683
	Ortaokul	157	61,0510	9,71306
	Lise	230	63,1435	9,37577
	Üniversite	292	61,3870	10,23324
	Toplam	803	61,9601	9,89828

Tablo 22’de görüldüğü gibi çocukların babaları okur-yazar olanların müziğe ilişkin tutum puanlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu ve bunu sırasıyla lise, ilkokul, üniversite ve ortaokul mezunlarının izlediği görülmektedir. Sosyal Beceri puanlarına bakıldığında da babası okul-yazar olanların ilk sırada olduğu ve bunu sırasıyla lise, ilkokul, üniversite ve ortaokul mezunlarının izlediği görülmektedir. Puanlarda gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 23’te verilmiştir. Babalarının eğitim durumu okur-yazar olanların sayısı yetersiz olduğu (n=10) için bu grup varyans analizinde hesaplama dâhil edilmemiştir.

Tablo 23. Çocukların Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Müziğe İlişkin Tutum	Gruplar arası	1036,655	3	345,552	1,812	,144
	Grup içi	150493,252	789	190,739		
	Toplam	151529,907	792			
Sosyal Beceri	Gruplar arası	558,329	3	186,11	1,908	,127
	Grup içi	76955,409	789	97,535		
	Toplam	77513,738	792			

Tablo 23'te görüldüğü gibi çocukların babalarının eğitim durumlarına göre hem müziğe ilişkin tutum puanlarında ($F=1,812$, $p>.05$) hem de sosyal beceri puanlarında ($F=1,908$, $p>.05$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

2.7. Çocukların Bir Müzik Enstrümanı Çalıp Çalmama Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların bir müzik enstrümanı çalıp çalmama durumlarına göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri puanlarının aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve t-testi sonuçları Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24. Çocukların Bir Müzik Enstrümanı Çalıp Çalmama Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değerleri

Değişkenler	Enstrüman Çalma	n	x	Ss	t	p
Müziğe İlişkin Tutum	Evet	218	76,3440	8,54298	14,564	,000*
	Hayır	585	62,1214	13,4395		
Sosyal Beceri	Evet	218	64,7569	8,06886	4,959	,000*
	Hayır	585	60,9179	10,3125		

* $p < .001$

Tablo 24’te görüldüğü gibi flüt ve melodika dışında bir müzik enstrümanı çaldığını belirten çocukların müziğe ilişkin tutum puan ortalamaları ($x=76,3440$) ve sosyal beceri puan ortalamaları ($x=64,7569$), müzik enstrümanı çalmadığını belirtenlerin müziğe ilişkin tutum puan ortalamaları ($x=62,1214$) ve sosyal beceri puan ortalamalarından ($x=60,9179$) anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

2.8. Çocukların Bir Müzik Kursu Alıp Almama Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların bir müzik kursu alıp almama durumlarına göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri puanlarının aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve t-testi sonuçları Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25. Çocukların Bir Müzik Kursu Alıp Almama Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutum ve Sosyal Beceri Puanlarının Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değerleri

Değişkenler	Müzik Kursu	n	X	Ss	t	p
Müziğe İlişkin Tutum	Evet	197	77,8020	8,79914	15,802	,000*
	Hayır	606	62,1403	12,9718		
Sosyal Beceri	Evet	197	65,5330	8,16133	5,956	,000*
	Hayır	606	60,7987	10,1386		

* $p < .001$

Tablo 25’te görüldüğü gibi bir müzik kursu aldığını belirten çocukların müziğe ilişkin tutum puan ortalamaları ($x=77,8020$) ve sosyal beceri puan ortalamaları ($x=65,5330$), müzik kursu almadığını belirtenlerin müziğe ilişkin tutum puan ortalamaları ($x=62,1403$) ve sosyal beceri puan ortalamalarından ($x=60,7987$) anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

BÖLÜM 5

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde, bulgular bölümündeki sıraya uygun olarak 12-14 yaş çocuklarının müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleriyle ilgili elde edilen bulgular alt başlıklar halinde tartışılmış ve yorumlanmıştır.

1. Müziğe İlişkin Tutum İle Sosyal Beceri Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Dayalı Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırma kapsamına alınan 12-14 yaş çocuklarının müziğe ilişkin tutumlarıyla sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi sonucunda çocukların müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki ($r=0.419$, $p<.01$) bulunmuştur (Tablo 9). Bu bulgu, çocukların müziğe ilişkin tutumlarının arttıkça sosyal beceri düzeylerinin de arttığını göstermektedir. Buradan müziğe yönelik olumlu tutumlar kazandırmanın sosyal beceri üzerinde olumlu etkisinin olacağı ve çocukların sosyal becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacağı söylenebilir. Müziğe ilişkin olumlu tutumları geliştirmenin önemli bir yolu da çocukları müziksel etkinliklere yönleltmek ve müziği sevmelerini sağlamaktır. Guilmartin'e (2015) göre, çocuklarla müzik yapmak onların sosyal-duygusal öğrenmelerini desteklemenin kolay ve eğlenceli bir yoldur. Çocuklarla müziksel etkinlikler onların öz düzenleme, kendilerine güven, liderlik becerileri ve sosyal becerilerinin geliştirilmesinde yardımcı olur (Guilmartin, 2015). Heyworth (2013) tarafından yapılan "Sosyal Becerilerin Müzikle Geliştirilmesi: Bir Avustralya Alt Sosyo-Ekonomik Bölge İlkokulundaki Genel Sınıf Müziğinin Etkisi" isimli çalışmada Avustralya'da genellikle sosyal ve ekonomik açıdan dezavantajlı çocukların bulunduğu bir okuldaki müzik eğitiminin sosyal öğrenme üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre müzik, çocuklarda benlik saygısı artışı, aidiyet duygusu, işbirliği, öğrenmeye aktif katılım, refah, esneklik ve her sosyal, kültürel, ekonomik durumdaki çocukları kapsayıcılık özelliklerini artırmalarını sağlayarak çocukların sosyal, duygusal ve eğitsel gelişimini desteklemektedir. Schellenberg, Corrigall, Dys ve Malti'nin (2015) yapmış oldukları "Grupla Müzik Eğitimi ve Çocukların Sosyal Becerileri" isimli çalışmada, çocukluk döneminde grupla müzik eğitiminin sosyal beceri üzerine etkisi

araştırılmıştır. Araştırmada, 10 aylık müzik derslerine katılan 3. ve 4. sınıf düzeyindeki çocukların grupla müzik eğitimine başlamadan önceki ve başladıktan sonraki sosyal becerileri karşılaştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, grupla müzik eğitiminin çocukların sosyal becerilerinin geliştirilmesini kolaylaştırdığı saptanmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgudan, bu konudaki yukarıda belirtilen diğer araştırma bulgularından ve görüşlerden anlaşıldığına göre müziksel etkinlikler çocukların sosyal becerilerin gelişiminde katkı sağlamaktadır.

2. Araştırmada Ele Alınan Değişkenlere Göre Çocukların Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu

Aşağıda araştırmada ele alınan değişkenlere (yaşanılan yer, cinsiyet, yaş, okuldaki başarı algısı, anne-baba eğitim durumu, enstrüman çalıp çalmama ve müzik kursu alıp almama) göre müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri ile ilgili bulguların tartışma ve yorumları verilmiştir.

2.1. Çocukların Yaşadıkları İlçelere Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmanın çalışma grubu, Ankara'nın merkez ilçelerinden olan Altındağ, Çankaya Etimesgut, Mamak ve Yenimahalle ilçelerinde yaşayan 12-14 yaş çocuklarından oluşmaktadır. Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda çocukların müziğe yönelik tutumlarının yaşanılan yere göre farklılık gösterdiği, Yenimahalle'de yaşayan çocukların Altındağ, Çankaya ve Mamak'ta yaşayan çocuklara göre, Etimesgut'ta yaşayan çocukların da Çankaya'da yaşayanlara göre müziğe yönelik tutumları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 12). Araştırmanın bu konudaki bulgusunun beklentilerle pek uyuşmadığı söylenebilir. Özellikle sosyo-ekonomik düzey bakımından diğer ilçelere göre daha yüksek bir görünüm sergileyen Çankaya ilçesinde yaşayan çocukların müziğe yönelik tutumlarının daha yüksek olacağı beklenirken, Yenimahalle ve Etimesgut ilçelerinde yaşayan çocukların müziğe ilişkin tutumlarının daha yüksek olması ilginç bir bulgudur. Afacan ve Özgür'ün (2016) araştırmasında, 6 ve 7. Sınıfa devam eden çocukların müzik dersine ilişkin

tutumlarının okulların içinde bulunduğu sosyo-ekonomik çevreye göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı, sosyo-ekonomik düzeyi orta olan çocukların sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olanlara göre müziğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, bu araştırmanın bu konudaki bulgusu ile paralellik göstermektedir. Çankaya ilçesinin üst sosyo-ekonomik düzeyi, Yenimahalle ve Etimesgut ilçelerinin ise Çankaya ilçesine göre daha orta sosyo-ekonomik düzeyi yansıttığı söylenebilir. Ancak son yıllarda Ankara'nın hemen hemen her ilçesinde hızlı bir şehirleşmenin olduğu, sosyal ve kültürel merkezlerin kurulduğu ve çocukların sosyal, kültürel, sanatsal etkinliklerini geliştirebileceği ortamların oluştuğu gözlenmektedir. Bu merkezler ve ortamlar çocukların müziğe yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde etkili olmuş olabilir. Diğer bir çalışmada da (Babacan, Babacan ve Pirgon, 2011), ilköğretime devam eden çocuklarının müzik dersine ilişkin tutumlarının, okudukları okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre farklılık gösterdiği, sosyo-ekonomik düzeyi yükseldikçe çocukların müzik dersine ilişkin tutumlarında da artış olduğu belirlenmiştir. Bu da beklenen yönde bir bulgudur. Ancak bu araştırmadan elde edilen ve bu konudaki diğer araştırmaların bulguları müziğe ilişkin tutumda içinde yaşanan çevrenin sosyo-ekonomik düzeyinin kesin belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir.

Çocukların yaşadıkları ilçeye göre sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi sonucu elde edilen bulguya göre, yaşanan yere göre sosyal beceri düzeyinin anlamlı farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır (Tablo 11). Çeliköz, Duman ve Topaloğlu'nun (2013) ortaokul öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin yaşadıkları yere göre değişmediği belirlenmiştir. Bu bulgu, araştırmanın bu konudaki bulgusunu destekler niteliktedir. Diğer yandan Gülhan'ın (2012) araştırmasının sonucunda sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan çocukların daha fazla olumsuz sosyal davranış sergileme eğiliminde oldukları belirlenmiştir. Benzer bir bulgu olarak da Yurdakavuştu'nun (2012) araştırmasında da yüksek gelirli ailelerin çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin orta ve düşük gelirli ailelerin çocuklarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Buradan, yaşanan yerin ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin çocukların sosyal beceri düzeyleri üzerinde etkili olabileceği, ancak her zaman kesin belirleyici bir faktör olmadığı, bu konuda başka faktörlerin de etkisinin olabileceği sonucuna varılabilir.

2.2. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların cinsiyetlerine göre müziğe ilişkin tutumlarının anlamlı farklılık gösterdiği, kızların müziğe ilişkin tutumlarının erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 13). Araştırmanın bu bulgusunu destekleyen bazı araştırma bulguları bulunmaktadır. Öztöpalan (2007), Kaya (2010), İnceel (2011), Uluocak ve Tufan (2011), Saruhan ve Deniz (2011), Özmenteş (2012), Afacan ve Özgür (2016) ve Aslantaş (2016) tarafından yapılan araştırmalarda kızların müziğe ilişkin tutumlarının erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer yandan Babacan, Babacan ve Pırğın (2011) ve Kabataş (2017) tarafından yapılan araştırmalarda ise erkeklerin müziğe ilişkin tutumlarının kızlardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Koca (2013), Umuzdaş ve Umuzdaş (2015) tarafından yapılan araştırmalarda ise cinsiyete göre müziğe ilişkin tutumlarda anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya konmuştur. Bu araştırmanın ve bu konudaki diğer araştırmaların bulguları genel olarak değerlendirildiğinde, kızların müziğe ilişkin tutumlarının erkeklerden daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu durum, kızların müziksel etkinliklere ilgilerinin daha yüksek olmasından ve müziksel etkinliklere daha çok katılmalarından kaynaklanabilir.

Diğer yandan araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların cinsiyetlerine göre sosyal beceri düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği, kız çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 13). Akkuş (2005), Dermez (2008), Yiğit (2008), Balyan (2009), Arslanoğlu (2010), Aktı (2011), Yurdakavuştu (2012), Çeliköz, Duran ve Topaloğlu (2013) ve Durualp (2014) tarafından yapılan araştırmalar, araştırmanın bu bulgusunu desteklemektedir. Yapılan bu araştırmalarda kız çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Eryılmaz (2013) tarafından yapılan araştırmada ise erkeklerin sosyal beceri düzeylerinin kızlardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer yandan Aslanel (2011), Coşkun (2011), Gülhan (2014) ve Çiriş (2014) tarafından yapılan araştırmalara göre ise cinsiyete göre sosyal beceri düzeyinde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Bu araştırmanın ve diğer benzer araştırmaların bulguları genel olarak değerlendirilecek olursa, kızların sosyal beceri bakımından erkeklere göre daha avantajlı durumda oldukları söylenebilir.

2.3. Çocukların Yaşlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların yaşlarına göre müziğe ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir (Tablo 15). 13 yaşındaki çocukların 14 yaşındakilere göre müziğe yönelik tutumları daha yüksektir (Tablo 16). Afacan ve Özgür'ün (2016) yaptığı çalışmada 6. sınıf öğrencilerinin müziğe yönelik tutumlarının 7. sınıf öğrencilerinden düşük olduğu, benzer bir şekilde Aslantaş'ın (2016) yaptığı çalışmada da 8. sınıf öğrencilerinin müziğe ilişkin tutumlarının 6. ve 7. sınıf öğrencilerinden düşük olduğu belirlenmiştir. Bu bulgularla bu araştırmanın bulguları arasında bir paralellik görülmektedir. Özmenteş (2012) tarafından yapılan çalışmada çocukların müziğe ilişkin tutumlarının yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği, Babacan, Babacan ve Pirgon'un (2011) araştırmalarında da 6, 7 ve 8. sınıfa devam eden çocukların müziğe ilişkin tutumların anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Bu bulgu, araştırmanın bu konudaki bulgusu ile paralellik göstermemektedir. Bu araştırmanın ve bu konudaki diğer araştırmaların bulguları birlikte değerlendirildiğinde yaş değişkeninin müziğe ilişkin tutumlar üzerinde bazen etkili bazen etkili olmayan bir değişken olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmada çalışma grubu olarak ele alınan 12-14 yaş çocukları birbirine yakın yaşlardadır ve aynı yaş grubunda sayılabilirler. Yaş değişkeninin müzik tutumları üzerindeki etkisi konusunda daha belirgin bulgular elde edebilmek için yaş aralıkları fazla olan farklı yaş grupları üzerinde çalışmalar yapılmasına ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Yaşa göre sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark olduğu (Tablo 15), 12 yaş grubu çocukların sosyal beceri düzeylerinin 13 ve 14 yaş grubu çocuklarına göre daha yüksek olduğu (Tablo 16) ortaya çıkmıştır. Yani yaş düzeyi arttıkça sosyal beceri düzeyinde düşüş görülmektedir. Çiriş'in (2014) çalışmasında da bu bulgunun tersi bir bulgu elde edilmiştir. Adı geçen çalışmaya göre 8. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri 6. ve 7. sınıf öğrencilerinden, 7. sınıf öğrencilerinin de 6. sınıf öğrencilerinden yüksek bulunmuştur. Bu araştırmanın bulgusuyla adı geçen araştırmanın bulgusu paralellik göstermemektedir. Diğer yönden Coşkun (2011) ve Süt (2014) tarafından yapılan araştırmaların bulgularına göre de yaş değişkenine göre sosyal beceri düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu araştırmanın ve benzer araştırmaların bulguları birlikte

değerlendirildiğinde yaşı sosyal beceri düzeyi üzerinde kesin bir etkisinin olduğunu söyleyebilmek zordur. Bu durum, gerek bu araştırmada gerekse yukarıdaki adı geçen araştırmalarda üzerinde çalışılan grubun yakın yaş grubunda olmasından kaynaklanabilir. Bu konuda yaş aralıkları daha fazla olan yaş grupları üzerinde yapılacak çalışmalarla daha belirgin sonuçlara ulaşılabilir.

2.4. Çocukların Okuldaki Başarı Algılarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların okuldaki başarı algılarına göre müziğe ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (Tablo 18). Okuldaki başarı algısı yüksek olan çocukların müziğe ilişkin tutumları başarı algısı orta ve düşük olan çocuklara, okuldaki başarı algısı orta olan çocukların da düşük olanlara göre müziğe ilişkin tutumları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 19). Yani çocukların okuldaki başarı algısı yükseldikçe müziğe ilişkin tutumları artış göstermektedir. Diğer bir değişle müziğe ilişkin tutumlar arttıkça okuldaki başarı algılaması da artmaktadır. Araştırmanın bu bulgusu beklentiler doğrultusundadır. İlgili literatürde müziğe ilişkin tutum ile okuldaki başarı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara pek rastlanılmamaktadır. Erol (1988) tarafından ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada öğrencilerin müziğe ilgi düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Adı geçen araştırmada akademik başarı düzeyleri yüksek olan öğrencilerin müziğe ilgi düzeylerinin, akademik başarı düzeyleri düşük olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, araştırmanın bu yöndeki bulgusunu destekler niteliktedir. Bu bulgular, müziğe ilişkin ilgi ve tutumla akademik başarının birbirini destekleyen değişkenler olduğunu ortaya koymaktadır. Müziğe ilişkin ilgi ve olumlu tutumu artırmanın öğrencinin akademik başarısına katkı sağlayacağı söylenebilir.

Okuldaki başarı algısına göre çocukların sosyal beceri düzeylerinin de farklılık gösterdiği bulunmuştur (Tablo 18). Müziğe ilişkin tutumda olduğu gibi okuldaki başarı algısı yüksek olan çocukların sosyal beceri düzeyleri orta ve düşük olanlara göre, okuldaki başarı algısı orta olanların da düşük olanlara göre sosyal beceri düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (Tablo 19). Yani çocukların okuldaki başarı algısı yükseldikçe sosyal beceri düzeyleri de yükselmektedir. Diğer bir değişle sosyal beceri düzeyleri yükseldikçe

okuldaki başarı algıları da artmaktadır. Literatürde çocukların sosyal beceri düzeyleri ile okuldaki başarıları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara pek rastlanmamakla beraber araştırmanın bu konudaki bulgusunu destekleyen bir araştırmaya rastlanmıştır. Memiş ve Memiş (2013) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin sosyal beceri düzeyi ile Fen ve Teknoloji ve Sosyal Bilgiler dersi başarıları arasında yüksek bir ilişki, Türkçe ve Matematik ders başarıları ile sosyal beceri düzeyi arasında da orta düzeyde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Çocukların okuldaki başarılarına ve başarı algılarına göre müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı konusunda daha net kanıtlar elde edebilmek için bu konuda ek araştırmalara gereksinim duyulduğu söylenebilir.

2.5. Çocukların Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların annelerinin eğitim durumlarına göre müziğe ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo 21). Yani çocukların müziğe ilişkin tutumları annenin eğitim durumundan önemli ölçüde etkilenmemektedir. Bu konudaki beklenti annenin eğitim düzeyinin yüksekliğinin çocuğun müziğe ilişkin tutumunu olumlu olarak etkileyeceği yönündedir. Ancak araştırmanın bu konudaki sonucu beklenti doğrultusunda çıkmamıştır. Bu konuda literatürde farklı sonuçları ortaya koyan araştırmalara rastlanmaktadır. Örneğin Özmenteş (2012) tarafından yapılan araştırmada annenin eğitim durumuna göre çocukların müziğe ilişkin tutumlarında fark bulunmazken, Koca (2013) ve Umuzdaş ve Umuzdaş (2015) tarafından yapılan araştırmalarda ise annenin eğitim durumuna göre çocukların müziğe ilişkin tutumlarının farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Bu konuda daha kesin sonuçlar elde edebilmek için ek araştırmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Çocukların annelerinin eğitim durumlarına göre sosyal beceri düzeylerinde de anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır (Tablo 21). Yani çocukların sosyal beceri düzeyleri annenin eğitim durumundan önemli ölçüde etkilenmemektedir. Bu konudaki literatürde farklı araştırma bulgularına rastlanmaktadır. Örneğin Süt (2014) tarafından yapılan araştırmada annenin eğitim durumuna göre çocukların sosyal beceri düzeylerinde

anlamalı bir farklılığa rastlanmazken, Akkuş (2005) ve Yurdakavuştu (2012) tarafından yapılan araştırmalarda ise annenin eğitim durumunun çocukların sosyal beceri düzeyleri üzerinde etkili olduğu, annesi üniversite ve lise mezunu olan çocukların sosyal beceri düzeylerinin diğerlerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak annenin eğitim durumunun çocukların sosyal beceri düzeyleri üzerinde bazen etkili bazen etkisiz olduğu söylenebilir.

2.6. Çocukların Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların babalarının eğitim durumlarına göre müziğe ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Tablo 23). Yani çocukların müziğe ilişkin tutumları babanın eğitim durumundan pek etkilenmemektedir. Yukarıda annenin eğitim durumunda olduğu gibi literatürde bu konuda da farklı sonuçlar ortaya koyan bazı araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin Özmenteş (2012), Umuzdaş ve Umuzdaş (2015) tarafından yapılan araştırmada babanın eğitim durumuna göre çocukların müziğe ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmazken, Koca (2013) tarafından yapılan araştırmalarda babanın eğitim durumuna göre çocukların müziğe ilişkin tutumlarında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu araştırma ve diğer adı geçen araştırmaların bulgularını dikkate alarak babanın eğitim durumunun çocukların müziğe ilişkin tutumlarının önemli bir belirleyicisinin olmadığı sonucuna varılabilir. Yukarıda anne eğitim durumunda söz edildiği gibi bu konudaki beklenti babanın eğitim durumunun çocukların müziğe ilişkin tutumları üzerinde etkili olabileceği, babanın eğitim durumunun yüksekliğinin çocuğun müziğe ilişkin tutumuna olumlu katkılar sağlayabileceği yönündeydi. Ancak elde edilen sonuç bu beklentiye desteklememiştir.

Çocukların babalarının eğitim durumuna göre sosyal beceri düzeylerinde de anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Tablo 23). Bu bulgunun da bu konudaki beklentiye uygun olamadığı söylenebilir. Bu konudaki beklenti babanın eğitim düzeyinin yüksekliğinin çocuğun sosyal becerisine olumlu etkisinin olacağı yönündeydi. Ancak elde edilen sonuç bunu desteklememiştir. Müziğe ilişkin tutum konusunda olduğu gibi bu konuda da farklı sonuçlar ortaya koyan araştırmalara rastlanmıştır. Örneğin Süt (2014) tarafından yapılan araştırmada babanın eğitim durumuna göre çocukların sosyal beceri düzeyleri arasında

anlamalı bir fark bulunmazken, Akkuş (2005) ve Yurdakavuştu (2012) tarafından yapılan araştırmalarda ise babanın eğitim durumuna göre çocukların sosyal beceri düzeylerinde farklılık olduğu ortaya konmuştur. Babası Üniversite ve Yüksek lisans mezunu olan çocukların sosyal beceri düzeyleri diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgulara dayalı olarak babanın eğitim durumunun çocukların sosyal beceri düzeyleri üzerinde bazen etkili bazen etkisiz olduğu söylenebilir.

2.7. Çocukların Bir Müzik Enstrümanı Çalıp Çalmama Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların bir müzik enstrümanı çalıp çalmama durumlarına göre müziğe ilişkin tutumlarında anlamalı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Flüt ve melodika dışında bir müzik enstrümanı çaldığını belirten çocukların müziğe ilişkin tutumlarının müzik enstrümanı çalmadığını belirtenlerinkinden daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 24). Bu bulgu herhangi bir müzik enstrümanı çalmanın müziğe yönelik tutumu olumlu yönde etkilediğini ve geliştirdiğini göstermektedir. Çocukların herhangi bir müzik enstrümanı ile tanıştırmaları ve müzik enstrümanı çalma yönünde teşvik edilmeleri, müziğe ve müzik enstrümanlarına yönelik algılarını olumlu olarak etkileyecek ve müzik yeteneklerini geliştirecektir. Makobi'ye (1985) göre öğrenciler herhangi bir müzik enstrümanı ile karşılaşmazsa, müzik enstrümanı çalmak onlar için zor gelebilir. Eğer bir müzik öğretmeni en az bir müzik enstrümanı çalıyorsa, bu durum öğrencilerin müzik enstrümanı çalma yeteneklerini geliştirebilir. Aydın (1987) tutumun oluşmasında etkili olan faktörler arasında tutum nesnesi ile ilgili olan kişisel deneyimleri de belirtmektedir. Buradan hareketle, çocuğun bir müzik enstrümanı ile ilgilenmesinin ve çalmasının, müziğe yönelik olumlu tutum geliştirmede etkili olduğu söylenebilir. Bu konuda yapılan araştırmaların bulguları da hem bu araştırmanın bu yöndeki bulgusunu ve bu konudaki görüşleri destekler niteliktedir. Öztöpalan (2007), Uluocak ve Tufan (2011), Afacan ve Özgür (2016) tarafından yapılan araştırmalarda herhangi bir müzik enstrümanı çalan çocukların müziğe ilişkin tutumlarının müzik enstrümanı çalmayanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Adı geçen araştırmaların bulgularıyla bu araştırmanın bu konudaki bulgusu arasında paralellik görülmektedir. Sonuç olarak bir müzik enstrümanı

çalmanın çocukların müziğe ilişkin olumlu tutumlar geliştirmelerinde etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın bu konudaki diğer bulgusuna göre müzik enstrümanı çaldığını belirten çocukların sosyal beceri düzeylerinin çalmadığını belirtenlere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 24). Bu da çocukların müzik enstrümanı çalarken gerek bu konuda kurs veren kişi ile gerekse kurs alan diğer bireylerle iletişim halinde bulunarak sosyal beceri açısından olumlu davranışlar kazanmalarından kaynaklanabilir. Bu konudaki literatürde müzik enstrümanı çalıp çalmamaya göre sosyal beceri düzeylerini inceleyen doğrudan bir araştırmaya rastlanılmasa da, Bebek'e (2007) çocukların, kendilerini ifade edebilecekleri müziksel etkinliklere ve grup çalışmalarına katılmaları onların sosyalleşmesine katkı sağlayacaktır. Erken yaşlarda müzikle tanıştırılan çocuklarda, verimli bir müzik eğitimi ortamına katılan ve enstrüman çalmayı öğrenen bireylerde bilişsel ve akademik olarak olumlu yönde gelişmeler sağlandığı, yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur (Gün, Duru ve Demirtaş, 2016). Bir müzik enstrümanı çalmanın sosyal becerinin gelişmesine katkı sağlaması beklenen bir durumdur. Ancak bu konuda daha belirgin sonuçlar elde edilebilmesi için ek araştırmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir.

2.8. Çocukların Bir Müzik Kursu Alıp Almama Durumlarına Göre Müziğe İlişkin Tutumları ve Sosyal Beceri Düzeyleriyle İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan çocukların bir müzik kursu alıp almama durumlarına göre müziğe ilişkin tutumlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bir müzik kursu aldığını belirten çocukların almayanlara göre müziğe ilişkin tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 25). Bu bulgu, bir müzik kursuna katılmanın müziğe yönelik olumlu tutum geliştirmede katkısının olduğunu göstermektedir. Literatürde ulaşılan bazı araştırmaların bulguları bu araştırmanın bu yöndeki bulgusunu destekler niteliktedir. Öztöpalan'ın (2007) özel ve devlet okullarının 6, 7 ve 8. sınıfında okuyan öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada okul içi ve okul dışı müziksel etkinliklere katılan öğrencilerin müziğe yönelik tutumları katılmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. İnceel (2011) tarafından yapılan araştırmada okul dışında müzikle ilgilenen öğrencilerin müziğe ilişkin tutumlarının ilgilenmeyenlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Afacan ve Özgür'ün (2016) araştırmasında da okul içi ya da okul dışındaki

müzikle ilgili etkinliklere katılan öğrencilerin müziğe yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Gerek adı geçen araştırmaların bulguları gerekse bu araştırmanın bu konudaki bulgusu, herhangi bir müzik kursuna ya da müziksel etkinliklere katılmanın müziğe yönelik olumlu tutumların gelişmesinde etkili olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın bu konuyla ilgili diğer bir bulgusuna göre, çocukların herhangi bir müzik kursu alıp almamalarına göre sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bir müzik kursu aldığını belirten çocukların almayanlara göre sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 25). Literatürde bu bulguyu destekler nitelikte bazı çalışmalara rastlanmıştır. Heyworth (2013) tarafından yapılan “Sosyal Becerilerin Müzikle Geliştirilmesi: Bir Avustralya Alt Sosyo-Ekonomik Bölge İlkokulundaki Genel Sınıf Müziğinin Etkisi” isimli çalışmada, müzik aracılığı ile öğrencilerin daha katılımcı bireyler haline geldiği ve kendilerini okulun bir parçası olarak hissettikleri gözlemlenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre müzik, çocuklarda benlik saygısı artışı, aidiyet duygusu, işbirliği, öğrenmeye aktif katılım sağlayarak çocukların sosyal, duygusal ve eğitsel gelişimini desteklemektedir. Küpana (2015) tarafından yapılan bir literatür çalışmasında ise sosyal, duygusal öğrenme ile müzik eğitimi ilişkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada ulaşılan sonuçlar arasında; müziğin kendini ifade etmenin bir yolu olduğu, grup deneyimini ve sosyal-duygusal öğrenme becerilerini geliştirdiği şeklinde sonuçlar bulunmuştur. Schellenberg, Corrigall, Dys ve Malti’nin (2015) yapmış oldukları “Grup Müzik Eğitimi ve Çocukların Sosyal Becerileri” isimli çalışmada, çocukluk döneminde grupla müzik eğitiminin sosyal beceri üzerine etkisi araştırılmıştır. Araştırmada, 10 aylık müzik eğitime katılan 3. ve 4. sınıf düzeyindeki öğrencilerin grupla müzik eğitime başlamadan önceki ve başladıktan sonraki sosyal becerileri karşılaştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, grupla müzik eğitiminin öğrencilerin sosyal becerilerinin geliştirilmesini kolaylaştırdığı saptanmıştır.

Gerek bu konudaki araştırma bulgularına, gerekse bu araştırmada elde edilen bu konudaki bulguya dayalı olarak bir müzik kursuna ya da müziksel etkinliklere katılmanın sosyal beceri üzerinde olumlu etkilerinin olduğu ve sosyal beceriyi geliştirdiği söylenebilir.

BÖLÜM 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

12-14 yaş grubunun müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlendiği ve bazı değişkenlere göre çocukların müziğe yönelik tutumları ve sosyal beceri düzeylerinin incelendiği bu araştırmada ulaşılan genel sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı öneriler aşağıda verilmiştir:

1. Sonuçlar

1. Çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre, çocukların müziğe ilişkin tutumları arttıkça sosyal beceri düzeylerinin de arttığı sonucuna varılmıştır.
2. Çocukların Ankara'da yaşadıkları merkez ilçelere göre müziğe yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunurken, sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.
3. Çocukların cinsiyetlerine göre hem müziğe yönelik tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kızların müziğe yönelik tutumları ve sosyal beceri düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
4. Çocukların yaşlarına göre hem müziğe yönelik tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. 13 yaşındaki çocukların müziğe yönelik tutumlarının 14 yaşındaki çocuklardan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer yandan 12 yaşındaki çocukların sosyal beceri düzeyleri 13 ve 14 yaşındakilere göre daha yüksek bulunmuştur.
5. Çocukların okuldaki başarı algılarına göre hem müziğe ilişkin tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur.

Okuldaki başarı algısı yüksek olan çocukların müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleri başarı algısı orta ve düşük olan çocuklara, okuldaki başarı algısı orta olan çocukların da düşük olanlara göre müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Yani çocukların okuldaki başarı algısı yükseldikçe hem müziğe ilişkin tutumları hem de sosyal beceri düzeyleri artış göstermektedir. Diğer bir deyişle müziğe ilişkin tutumlar ve sosyal beceri düzeyi arttıkça okuldaki başarı algısı da artmaktadır.

6. Çocuklarının annelerinin eğitim durumuna göre hem müziğe ilişkin tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Çocukların müziğe ilişkin tutumlarının ve sosyal beceri düzeylerinin annenin eğitim durumundan etkilenmediği sonucuna varılmıştır.
7. Çocuklarının babalarının eğitim durumuna göre hem müziğe ilişkin tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Çocukların müziğe ilişkin tutumlarının ve sosyal beceri düzeylerinin babalarının eğitim durumundan etkilenmediği sonucuna varılmıştır.
8. Flüt ve melodika dışında bir müzik enstrümanı çalıp çalmamaya göre çocukların hem müziğe ilişkin tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bir müzik enstrümanı çaldığını belirtenlerin müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeylerinin bir enstrüman çalmadığını belirtenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.
9. Herhangi bir müzik kursu alıp almama durumlarına göre çocukların hem müziğe ilişkin tutumlarında hem de sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bir müzik kursu aldığını belirtenlerin müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeylerinin müzik kursu almadığını belirtenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

2. Öneriler

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulabilir:

1. Çocukların müziğe ilişkin tutumları arttıkça sosyal beceri düzeyleri de arttığından, sosyal beceriyi geliştirmede katkı sağlamak amacıyla çocuklarının müziğe olan ilgi ve tutumlarını arttırmak, müziği sevdirmek amacıyla çeşitli müziksel etkinlikler planlanıp uygulanabilir.
2. Çocuklar için müziksel etkinlikler düzenlenirken onların içinde yaşadıkları sosyal çevresinin özelliklerini dikkate almak ve çevresel olanaklardan yararlanmak katkı sağlayıcı olabilir.
3. Araştırmada hem müziğe ilişkin tutumlarda hem de sosyal beceri düzeylerinde erkek çocuklar kızlara göre daha düşük puan sergiledikleri için, müziksel etkinlikler planlanıp uygulanırken kız çocuklarının yanında özellikle erkek çocuklarının da bu süreçte katılmalarını teşvik etmekte yarar vardır.
4. Okuldaki başarı algısı yüksek olan çocukların hem müziğe ilişkin tutumları hem de sosyal beceri düzeyleri daha yüksek bulunduğundan, özellikle okuldaki başarısı düşük olan çocukların müziksel ve sosyal etkinliklere katılmaları teşvik edilerek onların da kendilerini daha olumlu algılamalarına ve okuldaki başarılarını yükseltmelerine katkı sağlanabilir.
5. Bir müzik enstrümanı çalıyor olmak müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri üzerinde olumlu etki yarattığından, çocukların müzik enstrümanları ile tanışmaları, ilgi duydukları enstrümanı çalmaları sağlanarak onların müziğe ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleri artırılabilir.
6. Bir müzik kursuna katılmış olmak müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceriye katkı sağlayıcı olduğu için çocuklara yönelik çeşitli müzik kursları ve etkinlikleri düzenlenebilir.

7. Bu araştırma 12-14 yaş grubu çocuklar üzerinde yürütülmüştür. Farklı yaş grupları üzerinde de (örneğin 6-11 yaş, 15-18 yaş gibi) benzer bir araştırma yapılabilir.
8. Bu araştırmada müziğe ilişkin tutum ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişki incelenmiştir. Müziğe ilişkin tutum ile başka değişkenler (örneğin benlik kavramı, benlik saygısı, öz yeterlilik gibi) arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar yapılabilir.
9. Müziğe yönelik tutumu ve sosyal beceriler geliştirmeyi sağlayıcı uygulamalı araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Afacan, Ş. ve Özgür, Ü. 2016. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *UHMAD Uluslararası Hakemli Müzik Araştırmaları Dergisi*, 7: 1-24. ID:54 K:104

Ağbuğa, B. 2016. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölüm öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 4(1): 132-138.

Aktı, S. 2011. *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akkök, F. 1999. *İlköğretimde sosyal becerinin geliştirilmesi: öğretmen el kitabı*. İstanbul: Özgür Yayınları.

Akkuş, Z. 2005. *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Özsaygı ve Denetim Odağı ile İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Apaydınlı, K. 2012. Ergenlik dönemi sorunlarının çözümünde müzik eğitiminin rolü ve önemi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(2): 123-130.

Arslanoğlu, C. 2010. *Spor Yapan ve Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı.

Aslanel, Ö. 2011. *Ortaöğretim Onuncu Sınıf Dil Ve Anlatım Dersinin Drama Yöntemi İle Öğretiminin Öğrencilerin Ders Tutumlarına, Sosyal Becerilerinin Gelişmesine Yönelik Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aslantaş H. 2016. Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37: 154-165.

Aydın, O. 1987. *Davranış bilimlerine giriş*. (Yayın No:173). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi.

Babacan, E., Babacan, M.D. ve Pirgon, Y. 2011. İlköğretim 2. kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32: 325-336.

Bacanlı, H. 1999. *Sosyal beceri eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Bacanlı, H ve Erdoğan, F. 2003. Matson çocuklarda sosyal becerileri değerlendirme ölçeğinin (messy) türkçeye uyarlanması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice*, 3(2): 351-379.

Bahadır, Z. 2011. *Beden Eğitimi ve Sporda Kullanılan Farklı Öğretim Yöntemlerinin (İşbirliğine Dayalı Öğrenme ve Alıştırma Yöntemi) Öğrencilerin Ders Tutumlarına ve Sosyal Becerilerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Balyan, M. 2009. *İlköğretim 2. Kademe Ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları, Sosyal Beceri ve Özyeterlik Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Anabilim Dalı.

Bahadır, Z. 2011. *Beden Eğitimi ve Sporda Kullanılan Farklı Öğretim Yöntemlerinin (İşbirliğine Dayalı Öğrenme ve Alıştırma Yöntemi) Öğrencilerin Ders Tutumlarına ve Sosyal Becerilerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bebek, Figen. 2007. *İlköğretimde Ders İçi ve Ders Dışı Müziksel Etkinliklerin Öğrenci ve Öğretmenlerin Müziksel Davranış ve Yaşantılarına Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. 2011. *Bilimsel araştırma yöntemleri*, (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Brown, Mary J. 1986. *Student Attitude Towards Instrumental Music Education During the First Year of Instruction*, Doctoral Dissertation. The Graduate School of The Ohio State University.

Cerrahoğlu, S. 2002. *Sosyal Beceri Eğitiminin İlköğretim Öğrencilerinin Öz Kavramı Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Coşkun, N. 2011. *İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Sosyal Beceri Düzeyi ile Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*.

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı.

Çelikkol, A.K. 2012. Gelişimle ilgili temel kavramlar (s. 33-57). **Gelişim psikolojisi**. 3. Baskı (Editörler: H. Ergin, A. Yıldız). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Çiriş, V. 2014. *Spor Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Cüceloğlu, D. 1991. **İnsan ve davranışı: Psikolojinin temel kavramları**. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Denac, Olga. 2008. A case study of preschool children's musical interest at home and at school. **Early Childhood Education Journal**, 35(5): 439-444.

Dermez, H.G. 2008. *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı.

Duran, M., Çeliköz, N., Topaloğlu, A.Ö. 2013. Ortaokul öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi. **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 14(2): 121-137.

Durualp, E. 2014. Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin cinsiyet ve sınıfa göre incelenmesi. **The Journal of Academic Social Science Studies**, 26: 13-25.

Erdem, C. (2011). Ergenin müzik ile iletişimi. **Türk Pediatri Araştırmaları Dergisi**, Özel Sayı 46: 19-21.

Erdoğan, F. 2002. *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde Sosyal Becerilerin Sosyo-Ekonomik Düzey, Cinsiyet ve Yaş ile İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ergen, D. ve Bilen, S. (2010). İlköğretim düzeyinde eşlikli çalmaya dayalı keman eğitiminin entonasyon, özgüven ve tutum üzerindeki etkisi. **Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi (BAED)**, 1(1): 23-32.

Ergene, T. 2011. Psiko-sosyal gelişim. (s.101-130). **Eğitim psikolojisi**. 3. Baskı. (Editörler: Y. Özbay ve S. Erkan). Ankara: Pegem Akademi.

Erkan, S. 2011. Gelişim psikolojisinde temel kavramlar (s.27-50). **Eğitim psikolojisi**. 3. Baskı. (Editörler: Y. Özbay ve S. Erkan). Ankara: Pegem Akademi.

Erol, İsmail Lütfü. 1988. *Ortaöğretim Öğrencilerinin Müziğe İlgili Düzeyleri ile Akademik Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Eryılmaz, S. 2013. *İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri İle Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Guilmartin, Lauren. 2015. Creating harmony: How music can support social emotional development. <http://www.parenttoolkit.com/social-and-emotional-development>. 17.07.2017 tarihinde erişilmiştir.

Gülhan, G. 2012. *10-12 Yaş Grubu İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri Üzerine Eğitsel Oyunların Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı.

Gün, E. , Duru, E. G. ve Demirtaş, H. O. 2016. Müzik eğitiminin bilişsel gelişime etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 50: 117-124.

Heyworth, J.N. 2013. Developing social skills through music: The impact of general classroom music in an Australian lower socio-economic area primary school. *Childhood Education*, 89 (4): 234-242.

İnceel, S. 2011. *İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları ile Türkçe ve Müzik Dersleri Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı.

İnceoğlu, M. 2010. *Tutum algı iletişim*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları.

Kabataş, M. 2017. Müzik dersine karşı tutumların hayatla ilişkilendirebilmedeki rolü, *Ulakbilge*, 5(12): 837-864.

Kağıtçıbaşı, Ç. 1998. **İnsan ve insanlar**. Gözden geçirilmiş 7. Baskı. İstanbul: Evrim Basım Yayın ve Dağıtım.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). **Günümüzde insan ve insanlar sosyal psikolojiye giriş**. 12. Basım. İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kağıtçıbaşı, Ç. ve Cemalcılar, Z. 2016. *Dünden bugüne insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş*. 18.Basım. İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kaplan, A. 2013. **Kültürel müzikoloji**. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Karakaya, İ. 2012. Bilimsel araştırma yöntemleri. (s 55-84), **Bilimsel araştırma yöntemleri**. (Ed. Abdurrahman Tanrıöğen) Ankara: Anı Yayınları.

Kaya, A. 2010. İlköğretim 8. Sınıf Düzeyindeki Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı.

Keskin, A. 2007. İlköğretim Öğrencilerinin Ders Başarıları İle Sosyal Beceri Durumlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kılıç, I. 2016. Ortaokul öğrencilerinin müzik ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. **Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi**, 5(3): 360-371.

Kılıç, M. 2013. **Gelişim dönemleri 2 erinlik-ergenlik**. Ankara: Pegem Akademi.

Koca, Ş. 2013. Ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. **Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 22(2): 209-222.

Kocaarslan, B. 2009. Genel Müzik Eğitimi Alan ilköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine ilişkin tutum, Müzikal Özgüven ve Motivasyon Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kocabaş, A. 1997. Temel eğitim II. kademe öğrencileri için müziğe ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, (13): 141-145.

Küpana N. 2015. Social emotional learning and music education. **Sanat Eğitimi Dergisi**, 3(2): 75-88.

Makar, E. 2016. Spor Eğitimi Gören Öğrencilerin, Sosyal Beceri, Fiziksel Benlik Algısı ve Fiziksel Aktivite Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Makobi, T. S. 1985. *Factors affecting Music Education in Primary Schools in Kenya*. M. Ed. **Research Project**, Nairobi.

Memiş, A. ve Memiş, U. A. 2013. Gender, achievement and social skill. **Karaelmas Journal of Educational Sciences**, 1: 43-49.

Nacakcı, Z. 2006. İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları. **Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi**, 26-28 Nisan 2006, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.

Oral, A. 2004. *Ergenlik Döneminde Stresle Başa Çıkma: Stresle Başa Çıkma Programının Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Önalın Akfırat, F. 2006. Sosyal yeterlilik, sosyal beceri ve yaratıcı drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1): 39-58.

Özbay, Y. 2011. Bilişsel gelişim (s.131-148). *Eğitim psikolojisi*. 3. Baskı. (Editörler: Y. Özbay ve S. Erkan), Ankara: Pegem Akademi.

Özdemir, G. ve Yıldız, G. 2010. Genel gelişim sürecinde müziksel gelişim. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2): 80-94.

Özmenteş, G. 2006. Müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 5(1): 23-29.

Özmenteş, G. 2006. Bilişsel müzikoloji ve erken dönem müzik eğitimi. *Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde İlköğretim Eğitimi*, İzmir.

Özmenteş, S. 2012. İlköğretim öğrencilerinin evdeki müziksel ortamları, müzik dersine yönelik tutumları ve kişisel değişkenleri arasındaki ilişkiler. *Eğitim ve Bilim*, 37(163): 53-66.

Öztopalan, E. 2007. *İlköğretim Düzeyindeki Özel Okullar ile Devlet Okullarının 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı.

Santrock, J.W. 2011. *Yaşam boyu gelişim-gelişim psikolojisi* (Çeviri Editörü: Galip Yüksel). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Saruhan, Ş. ve Deniz, J. 2011. Temel eğitim II. kademe öğrencilerinin müzik dersine karşı tutumları. *İlköğretim Online*, 10(2): 695-702.

Senemoğlu, N. 2013. *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. 23. Baskı. Ankara: Yargı Yayınevi.

Schellenberg, E. ve diğerleri. 2015. Group music training and children's prosocial skills. *Plos One*, 10(10): e0141449.

Süt, M.A. 2014. *Ortaöğretim Öğrencilerinin Spor Yapma Düzeylerine Göre Sosyal Beceri Özelliklerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.

Şad, E.D. 2007. *Akranları Tarafından Reddedilen ve Kabul Edilen İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Özsaygı, Sosyal Beceri, Davranış Problemleri ve Okul*

Başarılarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.

Şahin, H. 2008. Kişisel rehberlik ve psikolojik danışma. ***Psikolojik danışma ve rehberlik***. Ed. Alim Kaya. 5.Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şaşkın, Önder. 2010. *İlköğretim Okulları 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi Üzerine Küçükçekmece’de Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S. (2013). ***Using multivariate statistics*** (sixth ed.) Boston: Pearson.

Tosun Sümer, E. 2008. *İlköğretim 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Ebeveynlerinin Sosyal Kaygıları ile Çocukların Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Uçan, A. 2005. ***Müzik eğitimi***. 3. Basın. Ankara: Evrensel Müzikevi.

Uçan, A., Yıldız, G. ve Bayraktar, E. 1999. ***İlköğretimde etkili öğretme ve öğrenme öğretmen el kitabı. modül 9 ilköğretimde müzik öğretimi***. Burdur.

Uluocak, S. ve Tufan, E. 2011. İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. ***Kastamonu Eğitim Dergisi***, 19(3): 991-1002.

Umuzdaş, M.S. ve Umuzdaş S. 2015. 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. ***Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi***, Ekim: 273-281.

Umuzdaş, S. 2012. İlköğretim müzik dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. ***International Journal of Human Sciences*** [Online], 9(2): 1510-1523.

Uslu, R. 2006. ***Müzikoloji ve kaynakları***. İstanbul: İTÜ Vakfı Yayınları.

Varış, Y. A. ve Cesur, D. 2012. Ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki. ***E-Journal of New World Sciences Academy***, 7(4): 318-333.

Wanjala, Henry N., 2011. The relationship between attitudes towards music and achievement. ***International Journal of Current Research***, 3 (8): 140-145.

Yarımkaya, E. 2013. *12-14 Yaş Arası İlköğretim Öğrencilerinin Özgüven Düzeylerinin Voleybolda Servis Atma Becerisi Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Yiğit, R. 2008. *İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Depresyon Ve Sosyal Beceri Düzeylerinin Benlik Saygısı Ve Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yiğit, R. ve Yılmaz, H. 2011. İlköğretim II. kademe öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. ***Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi***, (31): 335-347.

Yurdakavuştu, Y. 2012. *İlköğretim Öğrencilerinde Duygusal Zekâ ve Sosyal Beceri Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

EKLER

EK-1: Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

EK-2: Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği

EK-3: Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği Kullanım İzni

EK-4: Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği

EK-5: Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Kullanım İzni

EK- 6: Ölçeklerin Uygulanması İçin Gerekli Resmi İzin Yazıları

EK-1: ÖĞRENCİ KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Öğrenci,

Sizlerin, müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla bir araştırma yürütmekteyim. Sizden istenilen, aşağıdaki sorularda size uygun olan seçeneği işaretlemenizdir. Bütün soruları cevaplamanız ve boş bırakmamanız gerekmektedir. Cevaplarınız gizli tutulacak ve araştırma dışında başka bir amaçla kullanılmayacaktır. İlgi ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Esra GÜVEN
Müzik Öğretmeni /
Başkent Üniversitesi Müzik Bilimi
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Okulunuzun Adı:

2. Cinsiyetiniz:

- ☐ 1. Kız
☐ 2. Erkek

3. Yaşınız:

4. Sınıfınız:

- ☐ 6.sınıf
☐ 7.sınıf
☐ 8.sınıf

5. Derslerinizdeki başarı durumunuzu genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

- ☐ Yüksek düzeyde başarılı
☐ Orta düzeyde başarılı
☐ Düşük düzeyde başarılı

6. Annenizin Eğitim Durumu:

- ☐ 1. Okur-Yazar
☐ 2. İlkokul
☐ 3. Ortaokul
☐ 4. Lise
☐ 5. Üniversite

7. Babanızın Eğitim Durumu:

- ☐ 1. Okur-Yazar
☐ 2. İlkokul
☐ 3. Ortaokul
☐ 4. Lise
☐ 5. Üniversite

8. Flüt ve Melodik dışında herhangi bir müzik enstrümanı çalıyor musunuz?

- ☐ 1. Evet
☐ 2. Hayır

9. Müzik dersinizin dışında herhangi bir müzik kursu aldınız mı ya da almaya devam ediyor musunuz?

- ☐ 1. Evet
☐ 2. Hayır

EK-2: MÜZİĞE İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ

	Örnek Tutum Maddeleri	Evet	Kısmen	Hayır
3	Boş zamanlarımda müzikle uğraşmaktan zevk alırım.			
4	Notaları çözümlemek beni yorar.			
5	Müzik derslerinde çalgı çalmak beni korkutur.			
7	Çalgı çalmak kendime olan güvenimi artırır.			
8	İleride müzikle ilgili bir meslek seçmek isterim.			
12	Notasını gördüğüm-bulduğum şarkıları çalıp söylemek isterim.			
17	Tv, radyo, gazete ve dergilerdeki müzikle ilgili yayınlar dikkatimi çekmez.			
18	Boş zamanlarımda müzikle ilgili hiçbir şey yapmak içimden gelmez.			
19	Müzikle ilgili bilgi ve becerilerimi arttırmak için arkadaşlarım ve öğretmenlerimden sürekli yararlanmak isterim.			
20	Müziğin günlük yaşamda önemi yoktur.			
22	Güzel şarkı söylemekten ya da çalmaktan gurur duyarım.			
23	Müzikteki başarıım bana cesaret veriyor.			
24	Müzik öğretmenim bana çok başarısız olduğum hissini veriyor.			

EK-3: Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği Kullanım İzni

Fwd: tutum ölçeği

AK

Ayfer Kocabas <ayferkocabas@gmail.com>

Reply|

Mon 1/16, 2:38 AM

You

Esracigim geciktim için kusura bakma. Ekte tutum olcegi mi gonderiyiyim. Puanlama da olumlu ve olumsuz maddelere dikkat.

Ayfer hoca

----- Yönlendirilen ileti -----

Gönderen: "Ayfer Kocabas" <ayferkocabas@gmail.com>

Tarih: 20 Mar 2016 4:27 AM

Konu: tutum ölçeği

Alıcı: "Ayfer Kocabas" <ayferkocabas@gmail.com>

Cc:

EK-4: SOSYAL BECERİ ÖLÇEĞİ

Örnek Maddeler	Her Zaman (4)	Sık sık (3)	Ara sıra (2)	Hiçbir Zaman (1)
1.Arkadaşım güzel bir şey yaptığında onu tebrik ederim.				
2.Arkadaşım herhangi bir şeye üzüldüğünde, onunla üzüntüsünü konuşarak paylaşıyorum.				
4.Arkadaşım hoşuma gitmeyen bir şey yaptığında ona söylerim.				
8.Grup çalışması yaparken fikirlerimi söylerim.				
9.Yanlış yapan bir arkadaşımın hatasını kırıncı olmadan söylerim.				
10.Öğrendiğim bir bilgiyi arkadaşlarıma anlatırım.				
12.Arkadaşım başka bir öğrenciyi dövmek istediğinde onu engellerim.				
15.Çatışılan durumlarda uzlaşabilmek için yeni öneriler geliştiririm.				
16.Yardıma muhtaç insanlar için dua ederim.				
17.Kötü bir olayı sinirlenmeden olumlu bir şekilde düzeltirim.				
20.Yardıma ihtiyacı olan insanlara elimden geldiğince yardım ederim.				

EK-5: Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Kullanım İzni

Ölçek izni

YY

Yasemin Yurdakavustu <yasyur@hotmail.com>

Reply|

Sat 4/8, 1:31 PM

You

Merhaba,

Hazırlamış olduğum "Sosyal Beceri Ölçeği" ni kullanabilirsiniz.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Yasemin YURDAKAVUŞTU DOYRAN

EK- 6: Ölçeklerin Uygulanması İçin Gerekli Resmi İzin Yazıları

TC
ANKARA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.6827532
Konu : Araştırma İzni

12.05.2017

BASKENT ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

Bilgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2012/13 nolu Genelgesi,
b) 28/04.2017 tarihli ve 8081 sayılı yazınız.

Enstitünüz Müzik Bilimi tezlî Yüksek Lisans öğrencisi Esra GÜVEN'in "12-14 Yaş Grubunda Çocukların Müziğe İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tez kapsamında uygulama talebi Müdürlüğünüze uygun görülmüş ve uygulamanın yapılacağı İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Görüşme formunun (6 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğünüz Strateji Geliştirme (1) Şubesine gönderilmesini rica ederim.

VELİ BARDAKCI

Vali

Millî Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aşlı B. Aydın

12 Mayıs 2017

İmza: Vali B. Bardakçı (Görevlendirme) / Aşlı B. Aydın
İmza: Aşlı B. Aydın (Görevlendirme)

Yazın Sayısı: 14588481-605.99-E.6827532
Tarih: 12.05.2017

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.6827496
Konu : Araştırma İzni

12.05.2017

..... KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) Başkent Üniversitesi'nin 28/04/2017 tarihli ve 8081 sayılı yazısı.

Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Müzik Bilimi tezli Yüksek Lisans öğrencisi Esra GÜVEN' in "12-14 Yaş Grubu Çocukların Müziğe İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tez kapsamında uygulama talebi Araştırma Komisyonumuzca incelenmiş olup, ilçenize bağlı ekli listede adı geçen okullarda 6,7 ve 8. sınıf öğrenciler ile uygulamanın yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Uygulama formunun (6 sayfa) uygulama yapılacak sayıda araştırmacı tarafından çoğaltılarak, araştırmanın ilgi (a) genelge çerçevesinde, ilçe milli eğitim müdürlüklerinin sorumluluğunda okul ve kurum yöneticileri de uygun gördüğü takdirde gönüllülük esasına göre yazımız ekinde gönderilen mühürlü uygulama araçlarının uygulanmasına izin verilmesini rica ederim.

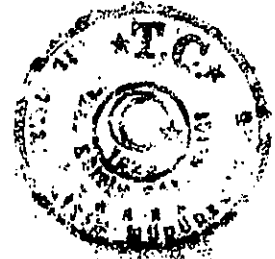
Vefa BARDAKCI
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

EKLER:

- 1-Uygulama formu (6 sayfa)
- 2-Okul Listesi (1 sayfa)

Uygulama Yapılacak Okullar

1. Karacaören Ortaokulu (Altındağ)
2. Gülen Muharrem Pakoğlu Ortaokulu (Çankaya)
3. Türkiye Noterler Birliği Ortaokulu (Çankaya)
4. Eryaman Kooperatifler Birliği Ortaokulu (Etimesgut)
5. Şehit İlker Aydın Ortaokulu (Yenimahalle)
6. Mamak Ortaokulu (Mamak)

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
Devlet Konservatuvarı Müdürlüğüne

Enstitünüz Müzik Bilimi Programı Yüksek Lisans öğrencisiyim. “12-14 Yaş Grubu Çocukların Müziğe İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” konusunda tez çalışması yürütmekteyim. Tez kapsamında aşağıda Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan ve isimleri belirtilen okullarda 6,7 ve 8.sınıf öğrencilerine 2017 Mayıs ayı içinde anket uygulamaları yapmam gerekmektedir. Uygulama için Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünden ve Ankara Valiliğinden izin alınması için gereğini arz ederim.

27.04.2017

Esra Güven

Uygulama yapılacak okullar:

1. Karacaören Ortaokulu (Altındağ)
2. Gülen Muharrem Pakoğlu Ortaokulu (Çankaya)
3. Türkiye Noterler Birliği Ortaokulu (Çankaya)
4. Eryaman Kooperatifler Birliği Ortaokulu (Etimesgut)
5. Şehit İlker Aydın Ortaokulu (Yenimahalle)
6. Mamak Ortaokulu (Mamak)

EKLER:

1. Uygulanacak Ölçme Araçları (Kişisel Bilgi Formu, Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği, Sosyal Beceri Ölçeği).
2. Tez Önerisi

